

VALVONTASUUNNITELMA

Lapin pelastuslaitos

Pelastuslautakunta 31.1.2012 / 7 §

Pelastuslautakunta 7.3.2013 / 20 §

Pelastuslautakunta 11.3.2014 / 6 §

Pelastuslautakunta 6.3.2015/ 10§

Pelastuslautakunta 3.3.2016/ 9 §

Pelastuslautakunta 3.3.2017/ 12 §

Pelastuslautakunta 6.3.2018/ 8§

Pelastuslautakunta 13.3.2019/ 7§

Hyväksyntä, muutokset ja päivitykset.

Pelastuslautakunta hyväksyy valvontasuunnitelman ja se toimitetaan tiedoksi aluehallintovirastolle. Valvontasuunnitelman ylläpidosta vastaa onnettomuuksien ehkäisyn pelastuspäällikkö. Pelastusjohtaja hyväksyy suunnitelmaan tehtävät muutokset. Merkittävät sisältömuutokset hyväksyy pelastuslautakunta.

Valvontasuunnitelman työnjohdollinen osuus, tulevan vuoden suunnittelutaulukot 1-3 ja A1-A6 ja seurantavuoden taulukot 5-7 päivitetään vuosittain toimipaikoilla vuoden loppuun mennessä. Pelastuspäällikkö toimittaa päivitetyn valvontasuunnitelman Pelastuslautakunnalle helmikuun loppuun mennessä hyväksyttäväksi. Pelastuslautakunta edellyttää, että valvontatilanne raportoidaan puoli-vuosittain. Hyväksytty valvontasuunnitelma toimitetaan aluehallintovirastolle tiedoksi.

Päiväys	Hyväksyntä / muutos/ päivitys	Tekijä	Hyväksyjä
28.9.2012	Taulukko A 4	Turvan johtor. 190912	Timo Rantala
6.2.2013	2.1 Valvontamenetelmät - tekstejä muutettu	Turvan joh- tor.0602013	Timo Rantala
7.3.2013	Valvontasuunnitelma 2013	Timo Rantala 270213	PelLtk
11.3.2014	Valvontasuunnitelma 2014	Timo Rantala 280214	PelLtk
3.12.2014	Huomioitu arviointiohje tekstissä. Toimipaikan harkintavaltaa lisätty taulukoiden A3-4 pieniin kohteisiin.	Turvan johtor. 071014 231014 Palopääll.kok. 3.12.14	Martti Soudunsaari
6.3.2015	Valvontasuunnitelma 2015	Timo Rantala	PelLtk
3.3.2016	Valvontasuunnitelma 2016 - työnjohdollinen osuus/taulukot - käsite; onnettomuuksien ehkäisy Kehittäminen - paloturvallisuuden itsearviointi - valvontatyön mitoitus	Timo Rantala	PelLtk
3.3.2017	Valvontasuunnitelma 2017 - työnjohdollinen osuus/ taulukot - työsuunnitelma; kesäkuun loppuun mennessä on tehty puolet valvontatyöstä - raportointi puolivuositain	Timo Rantala	PelLtk
11.3.2018	Valvontasuunnitelma 2018 - Käytetyt termit - Palotarkastusprosessi -Paloturvallisuuden itsearvioinnin prosessi - Ennakoimaton valvonta - Vaarallisten aineiden valvonta - Jälkivalvonta - Asiantuntija tehtävät	Timo Rantala	PelLtk
13.3.2019	- Nuohous - Operatiivinen palotarkastus - Palotarkastusprosessi	Timo Rantala Päivi Kylänen Mika Neitola	PelLtk

Johdanto

Pelastuslaitoksen on laadittava valvontasuunnitelma valvontatehtävän toteuttamisesta. Valvonnan on perustuttava riskien arviointiin ja sen tulee olla laadukasta, säännöllistä ja tehokasta. Valvontasuunnitelmassa on määrättävä suoritettavat palotarkastukset ja muut valvontatoimenpiteet sekä kuvattava, miten valvontasuunnitelman toteutumista arvioidaan (PeL 79§).

Valvontatoimenpiteet ja niiden kohdentaminen suunnitellaan pelastuslaitoksen laatimassa valvontasuunnitelmassa. Palotarkastettavia kohteita ei määritellä lainsäädännössä, vaan pelastuslaitos määrittelee ne osana valvontasuunnitelmaansa. Tarkoituksena on kohdentaa pelastuslaitoksen valvonta nykyistä paremmin alueen riskejä ja muita erityisiä valvontatarpeita vastaavaksi.

Valvonnan muotoja on erilaisia, joista yksi on palotarkastus. Tässä valvontasuunnitelmassa määritellään eri kohteiden palotarkastusten keskimääräinen tarkastusväli ja siihen vaikuttavat tekijät. Lisäksi määritetään muut valvontatoimenpiteet, yhteistoiminta muiden valvontaviranomaisten kanssa, valvontatehtäviin kohdistettavat resurssit sekä miten valvontavelvoitteen toteutumista seurataan. Valvonnassa korostetaan kohteen oman toiminnan merkitystä turvallisuuden parantamisessa.

Sisällysluettelo

VALVONTASUUNNITELMA.....	1
HYVÄKSYNTÄ, MUUTOKSET JA PÄIVITYKSET.....	2
JOHDANTO.....	3
1. KÄYTETYT TERMIT	6
2. VALVONTASUUNNITELMAN TARKOITUS	10
2.1. PELASTUSLAITOKSEN VALVONTATEHTÄVÄ	10
2.2. VALVONTASUUNNITELMAN KOHTEIDEN JA TOIMENPITEIDEN PÄIVITTÄMINEN JA TIEDOKSIANTO.....	11
2.3. VALVONNAN PAINOPISTE.....	11
2.4. VALVONTASUUNNITELMASTA TIEDOTTAMINEN	12
2.5. VALVONTAMENETELMÄT	12
3. MÄÄRÄAIKAINEN VALVONTA	13
3.1 YRITYSTEN JA LAITOSTEN VALVONTA (A1-A6)	13
3.2 ASUINRAKENNUSTEN, RIVITALOJEN, KERROSTALOJEN JA VAPAA-AJAN RAKENNUSTEN VALVONTA	14
4. ENNAKOIMATON (EPÄSÄÄNNÖLLINEN) VALVONTA	15
4.1 POISTUMISTURVALLISUUSSELVITYSTEN VALVONTA.....	15
4.2 YLEISÖTILAISUUKSIEN VALVONTA	16
4.3 PALORISKI-ILMOITUSTEN VALVONTA	16
4.4 PELASTUSSUUNNITELMIEN VALVONTA	17
4.5 PALOTEKNISTEN LAITTEISTOJEN KÄYTTÖÖNOTTO-, VARMENNUS- JA MÄÄRÄAIKAISTARKASTUSPÖYTÄKIRJOJEN VALVONTA.....	17
4.6 MUU EPÄSÄÄNNÖLLINEN VALVONTA.....	18
4.7 NEUVONTA	18
5 KEMIKAALI-, NESTEKAASU- JA RÄJÄHDEVALVONTA.....	18
5.1 VAARALLISTEN KEMIKAALIEN TEOLLISTA KÄSITTELYÄ TAI VARASTOINTIA HARJOITTAVIEN LAITOSTEN TARKASTUKSET	21
5.2 NESTEKAASUKOHTEIDEN KÄYTTÖÖNOTTOTARKASTUKSET	21
5.3 ÖLJYLÄMMITYSLAITTEISTOJEN KÄYTTÖÖNOTTOTARKASTUKSET JA MAANALAISTEN POLTTOAINESÄILIÖIDEN TARKASTUKSET	21
5.4 ILOTULITTEIDEN VÄHITTÄISMYYNNIN JA VARASTOINNIN TARKASTUKSET.....	21
5.5 ILOTULITTEIDEN KÄYTÖN VALVONTA UUDEN VUODEN ULKOPUOLELLA.....	22
5.6 ERIKOISTEHOSTEIDEN KÄYTÖN TURVALLISUUS	22
5.7 RÄJÄHDYSVAARALLISTEN TILOJEN TURVALLISUUS	22
6 JÄLKIVALVONTA	22
6.1 UHKASAKKO JA TEETTÄMISUHKA	23
6.2 RIKOSILMOITUS	23
7 ASIANTUNTIJATEHTÄVÄT	23
7.1 RAKENTEELLISEN PALOTURVALLISUUDEN VALVONTA.....	23
7.2 KAAVOITUKSEN SEURANTA	24
7.3 MUUT ASIANTUNTIJATEHTÄVÄT	24
8 VALVONTAYHTEISTYÖ MUIDEN VIRANOMAISTEN JA TAHOJEN KANSSA.....	24
8.1 PELASTUSLAIN 42 § 2 MOM.:N MUKAINEN YHTEISTYÖ.....	25
8.2 PELASTUSLAITOSTEN VÄLINEN VALVONTAYHTEISTYÖ.....	25
8.3 VIRANOMAISTEN VÄLINEN TIETOJEN VAIHTO	26
8.4 YHTEISTYÖTAHOJA JA -MUOTOJA	26
9. SEURANTA	37

9.1 VUOSITTAISET TYÖSUUNNITELMAN PÄIVITYKSET	37
9.2 YHTEENVETO KALENTERIVUODEN AIKANA SUUNNITELLUSTA VALVONNASTA	38
9.3 VALVONTATYÖHÖN TARVITTAVAT RESURSSIT	39
9.4 YHTEENVETO SEURANTAVUODEN AIKANA SUORITETTAVASTA VALVONNASTA.....	42
9.5 VALVONNAN TOTEUTUMISEN KIRJAAMINEN PRONTOON.....	43
9.6 RESURSSIEN KIRJAAMINEN PRONTOON	45
9.7 ALUEELLISEN SEURANNAN TYÖVÄLINEITÄ	46
10. SUORITTEIDEN MAKSULLISUUS	48
10.1. MAKSULLISUUDEN PERUSTA.....	48
10.2. PALOTARKASTUKSEEN KULUVA AIKA.....	48
10.3 TAKSAT.....	50
10.4 MAKSUJEN PERINTÄ.....	51
LIITE A. VALVONTAKOHTTEIDEN PERIAATTEELLISET TARKASTUSVÄLIT	52

1. Käytetyt termit

Nimike	Määritelmä
Asiakirjavalvonta	Valvontakeino. Asiakirjavalvonta on dokumenttien perusteella tehdyt lausunnot, viranomaispäätökset ja muut viranomaisen määrittelemät toimenpiteet, jotka kohdistuvat pelastuslaitoksen valvonnan kohteena oleviin rakennuksiin/toiminnallisiin kokonaisuuksiin tai yleisötapahtumiin. Jos asiakirja otetaan vastaan, kirjataan tulleeaksi ja arkistoidaan ilman aktiivista arviointia, sitä ei lasketa asiakirjavalvontasuoritteeksi.
Arvioiva / auditoiva palotarkastus	Kohdekohtaiseen riskienarviointiin perustuva valvontamalli. Arvioinnista saatava riskiluku kirjataan palotarkastusohjelmaan.
Erityinen palotarkastus	<p>Sisäasiainministeriön (SM) kumoutuneen palotarkastusohjeen mukainen määritelmä, jolla tarkoitettiin erityiskohteen palotarkastusta ennen toiminnan aloittamista. Tarkastettavat erityiskohteet määriteltiin pelastustoimilaisissa ja –asetuksessa. Erityinen palotarkastus liitettiin usein rakennusvalvontaviranomaisen kanssa sovittuun käyttöönottotarkastukseen.</p> <p>Rakennusvalvontaviranomaisen ja pelastusviranomaisen välillä voidaan sopia käytäntö, jossa pelastusviranomainen antaa asiantuntijalausannon rakennuksen käyttöönottoon liittyen. Käynti työmaalla tehdään yleensä kohteen vastaavan työnjohtajan kanssa. Pelastusviranomainen ei ole tässä tapauksessa valvova viranomainen, vaan käyttöönottoon liittyvät määräykset antaa rakennusvalvontaviranomainen.</p> <p>Pelastuslaitos voi valvontasuunnitelmassaan määritellä kohteet, joissa se katsoo ennen toiminnan aloittamista tehtävän valvontakäynnin olevan tarpeen. Käynti tehdään sen jälkeen, kun rakennusvalvonta on antanut rakennukselle käyttöönottoluvan. Valvontakäynti on tällöin kohteen ensimmäinen määräaikainen palotarkastus. Asianosaisena on tällöin kiinteistön omistaja ja /tai kohteen toiminnanharjoittaja.</p>
Hallintopakko	Viranomaisen toimivaltaan kuuluva julkisen vallan käyttämistapa, johon viranomainen voi turvautua saadakseen hallintopäätöksen kohteen noudattamaan lakia, lain nojalla annettua määräystä tai hallintopäätöksessä määriteltäviä velvoitteita, kieltoja tai rajoituksia. Hallinnollisia pakkokeinoja ovat uhkasakko sekä keskeyttämis- ja teettämisuhka. Näihin kuuluvat tarvittavat asianosaisten kuulemiset sekä hallinto-oikeuskäytännöt.
Hallintopäätös	Viranomainen päättää hallintoasian käsittelyn tekemällä hallintopäätöksen. Hallintopäätöksen tehdessään viranomainen soveltaa lainsäädäntöä yksittäistapaukseen. Pelastusviranomaisen yleisin käyttämä hallintopäätös on palotarkastuspöytäkirja.
Ilotulitemyyntipisteen tarkastus	Kemikaaliturvallisuuslain (390/2005) 63 ja 64 § mukainen valvontakäynti, joka kohdistuu pyroteknisten tuotteiden varastointiin kaupan yhteydessä.

Jälkitarkastus	SM:n kumoutuneen palotarkastusohjeen mukainen määritelmä tarkastuksesta, jolla valvotaan, että palotarkastuksessa annettuja määräyksiä on noudatettu. Nykyään on yleistynyt tapa tehdä annettujen korjausmääräysten valvonta esim. dokumenttien perusteella, jolloin termi jälkivalvonta on kuvaavampi.
Jälkivalvonta	Jälkivalvonnalla tarkoitetaan annettujen korjausmääräyksen toteutumisen valvontaa. Jälkivalvontaa voidaan suorittaa tilanteen mukaan esim. jälkitarkastusten ja asiakirjavalvonnan avulla.
Kohde	Kohde on se, jolle, jota varten tai johon kohdistuen valvontaa tehdään tai valvonta kohdentuu.
Maanalaisen polttoainesäiliön tarkastus	Kauppa- ja teollisuusministeriön päätöksen maanalaisen öljysäiliöiden määräaikaistarkastuksista (344/1983) mukainen tarkastus tärkeällä pohjavesialueella sijaitsevan maanalaisen öljysäiliön tarkastamiseksi ennen säiliön peittämistä. Muiden polttoainesäiliöiden osalta tarkastus perustuu pelastusviranomaisen kemikaaliturvallisuuslain (390/2005) ilmoitusvelvollisten kohteiden osalta tekemään päätökseen.
Määräaikainen (yleinen) palotarkastus	Valvontasuunnitelman mukainen määrätyin väliajoin tehtävä pelastusviranomaisen valvontakäynti. Käytetään myös nimikettä yleinen palotarkastus.
Nestekaasukohteen käyttöönottotarkastus	Valtioneuvoston asetuksen vaarallisten kemikaalien käsittelyn ja varastoinnin valvonnasta (855/2012) 36, 37 §:n mukainen käyttöönottotarkastus, joka kohdistuu nestekaasun vähäistä teknistä käyttöä, käsittelyä tai varastointia harjoittavaan kohteeseen. Tarkastus tulee tehdä ennen toiminnan aloittamista.
Operatiivinen palotarkastus	Pelastustoiminnan johtamissuunnittelua palvelevaa palotarkastustoimintaa on operatiivinen palotarkastus. Operatiivisissa palotarkastuksissa on tarkoitus keskittyä onnettomuuden aikaisiin seikkoihin pelastustoiminnan ja kohteen oman varautumisen näkökulmista.
Paloriskiasunto	Asunto tai rakennus, jossa on havaittu ilmeinen palonvaara tai muu suuri onnettomuusriski. Asunnosta on tehty paloriski-ilmoitus pelastusviranomaiselle pelastuslain (379/2011) 42 § mukaisesti.
Palotarkastaja	Tässä yhteydessä tällä tarkoitetaan pelastuslain perusteella pelastusviranomaiseksi nimettyä valvontatyötä tekevää viranhaltijaa. Virkanimike voi olla palomiehestä pelastusjohtajaan.
Palotarkastus	Alueen pelastusviranomaisen suorittama valvontakäynti, josta tulee laatia pöytäkirja.
Paloturvallisuuden itsearviointi	Asiakkaan tekemä itsearviointi kohteensa turvallisuudesta pelastusviranomaisen vakioimalla lomakkeella. Lähtökohtana on pelastusviranomaisen valvontavastuulla olevat asiat. Aiemmin käytetty termi on ollut omavalvonta.
Pyydetty palotarkastus	Kiinteistön omistajan tai haltijan pyynnöstä suoritettava palotarkastus tehdään aina pelastusviranomaisen harkinnan mukaan, ks. ylimääräinen palotarkastus.
Riskien arviointi	Valvontatyön suunnittelu ja toteuttaminen pohjautuvat riskien arviointiin. Riskien arviointi luo pohjan valvonnan kohdistamiseen, valvontavälin ja valvontakeinojen määrittelyyn.

Toiminnanharjoittaja	Oikeushenkilö tai luonnollinen henkilö, jolla on tosiasiallinen määräysvalta toiminnassa ja joka harjoittaa toimintaa kiinteistössä. Toiminnanharjoittaja voi olla eri kuin omistaja. Toiminnanharjoittajaa velvoittaa kolmannen luvun säädökset kuten poistumisturvallisuus selvitys- tai pelastussuunnitelmavelvollisuus.
Vaarallisten kemikaalien vähäistä teollista käsittelyä ja varastointia harjoittavan kohteen tarkastus	Kemikaaliturvallisuuslain (390/2005) 27 § mukainen valvontakäynti, joka ei ole kohteen määräaikainen palotarkastus.
Valvonnan kohdistaminen	Valvonnan on perustuttava riskien arviointiin. Valvonta kohdistetaan ihmisten toimintaan ja ympäristöön. Valvottavat veloitteet kohdistuvat yksittäisiin ihmisiin, kiinteistöjen omistajiin, toiminnanharjoittajiin ja tapahtumien järjestäjiin.
Valvontakeino	Pelastusviranomainen valitsee tarkoituksenmukaisimman keinon valvontatehtävän suorittamiselle. Valvontakeinoja ovat esimerkiksi asiakirjavalvonta ja fyysinen valvonta.
Valvontakohte	Palotarkastusohjelmistoissa palotarkastus kohdennetaan yleensä kiinteistöön. Alueella ryhmitellään kohteet toiminnallisiksi kokonaisuuksiksi, esim. kauppakeskus on yksi kohde eikä kiinteistössä toimivien toiminnanharjoittajien määrä.
Valvontasuunnitelma	Pelastuslain (379/2011) vaatima vuosittain päivitettävä asiakirja, jossa on määritelty pelastuslaitoksen valvontatyön tavoitteet ja toteuttamismenettelmät ja toteutumisen arviointi.
Valvontatoiminta	Pelastusviranomaiset valvovat pelastuslain ja kemikaalilain velvoitteiden noudattamista. Pelastusviranomaisten suorittama viranomaisvalvonta voidaan toteuttaa monin eri valvontakeinoin.
Valvontaväli	Valvontaväli on ajanjakso, joka on määritelty kohteen säännöllisen valvonnan väliksi. Valvontavälin määrittämisen kriteerit pohjautuvat pelastuslaitoksen riskianalyysiin, valvontasuunnitelmaan ja palotarkastajan tekemään kohdekohtaiseen riskienarviointiin.
Yleisötilaisuuden palotarkastus	Pelastusviranomaisen yleisötilaisuuden dokumenttien ja arvioidun riskin perusteella ennen yleisötilaisuuden alkamista suorittama valvontakäynti, jossa tarkastetaan tapahtuman turvallisuusjärjestelyt.

<p>Ylimääräinen palotarkastus</p>	<p>SM:n kumoutuneen palotarkastusohjeen mukainen määritelmä, jolla tarkoitettiin tarkastusta, jonka toimittamisesta päättää kunnan pelastusviranomainen. Nykyinen pelastuslaki ei määrittele kohteiden valvontavälejä, vaan ne määrittelee alueen pelastuslaitos riskiperusteisesti.</p> <p>Pelastusviranomaisen harkinnan mukaan suorittama valvontakäynti, jota ei ole ajoitettu tai kohdennettu valvontasuunnitelmassa. Ylimääräisiä ennakkoimattomia palotarkastuksia tehdään esimerkiksi seuraavien erityisten syiden vuoksi:</p> <ul style="list-style-type: none"> – tarkastuslaitoksen, toisen viranomaisen tai kuntalaisen ilmoitus palo- ja henkilöturvallisuuteen liittyvistä puutteista – huomattavaa palovaaraa aiheuttavan rakennus- tai muun työmaan aloittamisen yhteydessä – epäily, että palo- ja poistumisturvallisuudessa tai muussa henkilöturvallisuudessa on oleellisia puutteita – teematarkastukset esim. muiden viranomaisten kanssa – rakennuksen henkilömäärän tai käytettävän tilapäisen muuttumisen johdosta, mikäli muutos oleellisesti vaikuttaa käyttäjien turvallisuuteen (esimerkiksi tilapäismajoitus).
<p>Öljylämmityslaitteiston käyttöönotto</p>	<p>Valtioneuvoston asetuksen vaarallisten kemikaalien käsittelyn ja varastoinnin valvonnasta (855/2012) 38 §:n mukaan toiminnanharjoittajan on ilmoitettava pelastusviranomaiselle myös sellaisen sumutuspolttimella varastetun öljylämmityslaitteiston käyttöönotosta, joka ei ole edellyttänyt 32 §:n mukaista ilmoitusta. Tarkastus on tehtävä kolmen kuukauden kuluessa käyttöönotosta.</p>

2. Valvontasuunnitelman tarkoitus

2.1. Pelastuslaitoksen valvontatehtävä

Pelastuslaitosten suorittaman valvonnan tavoitteena on parantaa ihmisten turvallisuutta ja vähentää onnettomuuksia. Pelastusviranomaiset valvovat pelastuslain (379/2011) ja vaarallisten kemikaalien ja räjähteiden käsittelyn turvallisuudesta annetun lain eli ns. kemikaaliturvallisuuslain (390/2005) toteutumista.

Pelastuslaitoksen on alueellaan valvottava pelastuslain 2 ja 3 luvun säännösten noudattamista. Valvonnan suorittamiseksi pelastuslaitoksen on tehtävä palotarkastuksia ja muita valvontatehtävän edellyttämiä toimenpiteitä (PeL 379/2011, 78 § 3. mom).

Pelastuslaissa tai sen nojalla annetuissa säädöksissä ei määritellä palotarkastettavia kohteita, vaan pelastuslaitos määrittelee palotarkastettavat kohteet alueella esiintyvien riskien perusteella. Palotarkastusten lisäksi alueen pelastusviranomaisen suorittaa myös asiakirjavalvontaa, jonka tarkoituksena on varmistaa velvoitteiden noudattamista kohteessa. Tämä tapahtuu esimerkiksi kohteen laatiman pelastussuunnitelman sekä muiden palo- ja poistumisturvallisuudesta laadittujen asiakirjojen perusteella.

Pelastuslaissa säädetään pelastuslaitoksen valvontatehtävän järjestämisen periaatteista. Pelastuslaitoksen tulee järjestää valvonta niin, että se on laadukasta, säännöllistä, tehokasta ja perustuu riskienarviointiin. Valvonnan on oltava suunnitelmallista ja pyrkiä keskittymään toimintoihin, joista arvioidaan olevan eniten vaaraa ja haittaa. Valvonnan on lisäksi oltava avointa ja valvontatehtävät tulee hoitaa hyvää asiakaspalvelua noudattaen.

Lainsäädännön muutoksella on tarkoitus kohdentaa pelastuslaitoksen valvonta nykyistä paremmin alueen riskien ja muiden erityisten valvontatarpeiden mukaisesti sekä vapauttaa resursseja mm. turvallisuusviestintään ja muiden viranomaisten ja yhteistyötahojen ohjaukseen.

Kuva 1: Uskottava ja vaikuttava valvonta koostuu suunnittelusta, osaamisesta ja käytännön toteutumisesta.

2.2. Valvontasuunnitelman kohteiden ja toimenpiteiden päivittäminen ja tiedoksianto

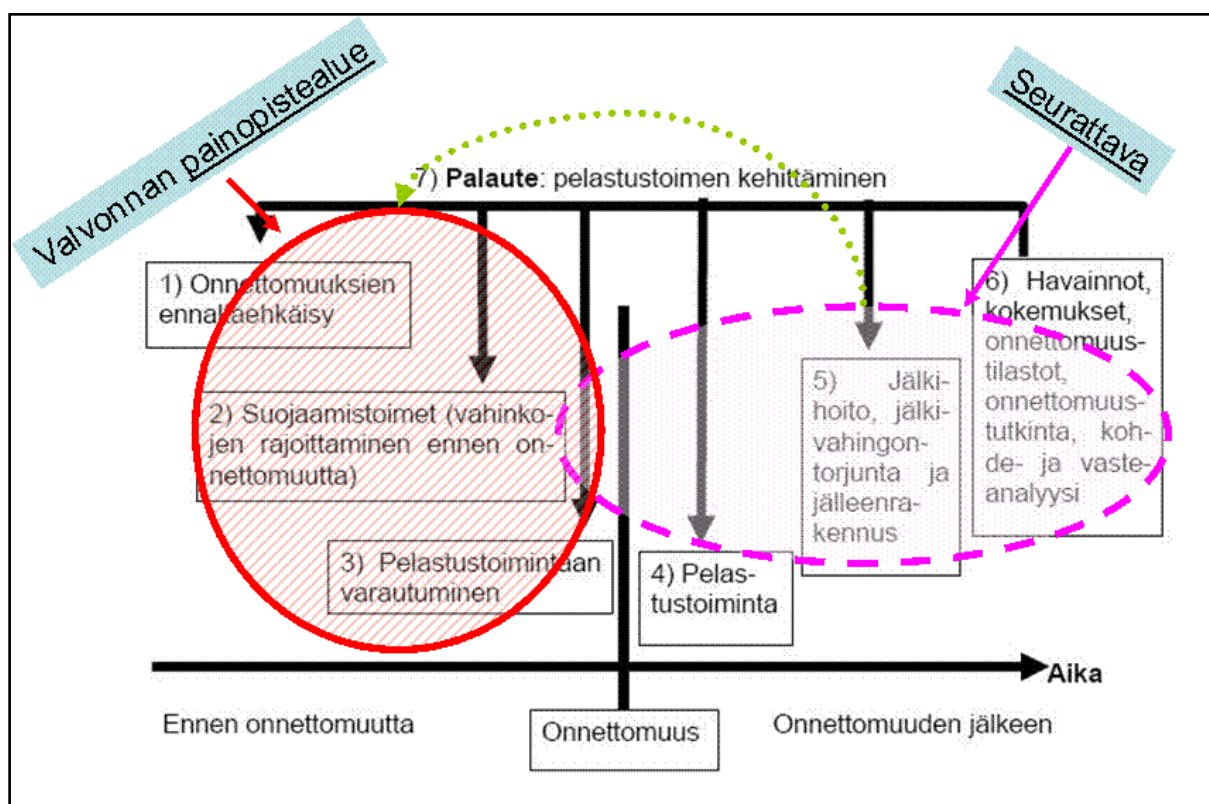
Pelastuslaitoksen tulee suunnitella etukäteen sille pelastuslaissa määritellyn valvontavelvoitteen toteuttaminen. Valvottavat kohteet ja toimenpiteet valvonnan suorittamiseksi määritellään valvontasuunnitelmassa, joka perustuu palvelutasopäätökseen ja riskien arviointiin.

Valvontasuunnitelman työnjohdollinen osuus, tulevan vuoden suunnittelutaulukot 1-3 ja A1-A6 ja seurantavuoden taulukot 5-7 päivitetään vuosittain toimipaikoilla vuoden loppuun mennessä. Asemavastaavat kirjaavat tiedot Sharepoint-taulukkoon kuluvaan vuoden loppuun mennessä, josta pelastuspäällikkö saa suoraan yhteenvedon.

Pelastuspäällikkö toimittaa päivitetyn valvontasuunnitelman Pelastuslautakunnalle helmikuun loppuun mennessä hyväksyttäväksi. Pelastuslautakunta edellyttää, että valvontatilanne raportoidaan puolivuositain. Hyväksytty valvontasuunnitelma toimitetaan aluehallintovirastolle tiedoksi. Valvontasuunnitelmaan kerätään tiedot myös toteutuneista valvontatoimenpiteistä sekä onnettomuusten ehkäisyyn käytetyistä resursseista ja pyritään analysoimaan toimenpiteiden vaikuttavuutta.

Aluehallintovirasto valvoo valvontasuunnitelman toteutumista osana pelastustoimen palvelujen saatavuuden ja tason valvontaa.

2.3. Valvonnan painopiste

Kuva 2. Toteutuneita riskejä analysoimalla voidaan suunnata onnettomuuksia ennaltaehkäisevää työtä. Tapauksien onnettomuuksien lisäksi pyritään tunnistamaan myös muita turvallisuusriskejä valvontakohteiden määrittelyssä.

Valvonnan muotoja on erilaisia, joista yksi on palotarkastus. Valvontasuunnitelmassa määritellään eri kohteiden palotarkastusten keskimääräinen tarkastusväli, ja siihen vaikuttavat tekijät. Lisäksi määritetään muut valvontatoimenpiteet, yhteistoiminta muiden valvontaviranomaisten kanssa, valvontatehtäviin kohdistettavat resurssit sekä se miten valvontavelvoitteen toteutumista seurataan. Valvonta kohdistuu lainsäädännössä pelastusviranomaisten valvottavaksi määrättyjen säännösten vastaiseen toimintaan, toimenpiteisiin niiden korjaamiseksi sekä toiminnan tuloksellisuuden seurantaan. Valvonnassa korostetaan kohteen oman toiminnan merkitystä turvallisuuden parantamisessa.

Valvontatoimenpiteisiin kuuluvat myös PeL:n 105 ja 106 §:ssä mainitut pakkokeinot ja rangaistukset.

Pelastuslaitos perii valvontasuunnitelmassa määritellyistä valvontatoimista PeL:n 96 § mukaisesti maksun. Pelastuslautakunta on vahvistanut palotarkastusmaksujen taksat. Maksuperusteet perustuvat pelastuslaitosten yhdessä Kuntaliiton kanssa valmistelevaan suositukseen maksuperusteista.

2.4. Valvontasuunnitelmasta tiedottaminen

Valvontasuunnitelman sisältö ja perusteet julkaistaan pelastuslaitoksen internet-sivuilla.

2.5. Valvontamenetelmät

Valvontasuunnitelmassa on määritelty valvottavan kiinteistön toiminnan valvontatapa. Valvonta voidaan suorittaa valvontakäynnillä tai asiakirjavalvonnalla. Asiakirjavalvonta voidaan toteuttaa pelastuslaitoksen valvontasuunnitelmassa määritellyssä laajuudessa. Asiakirjavalvontaa voidaan kohdentaa yksittäiseen valvottavaan asiaan tai kokonaisvaltaisempaan turvallisuuden arviointiin.

Pelastusviranomaisen perinteinen valvontakeino on valvontakäynti eli palotarkastus. Pelastuslain myötä valvontakeinoja on kyetty lisäämään ja asiakirjavalvonta on noussut erittäin merkittäväksi valvonnan muodoksi. Asiakirjavalvonnassa valvotaan dokumenttien avulla kohteen turvallisuutta. Asiakirjavalvontaa ovat mm. yleisötilaisuuksien pelastussuunnitelmien valvonta, paloturvallisuuden itsearviointin valvonta ja paloteknisten laitteiden määräaikaistarkastusten valvonta.

Lapin pelastuslaitoksella valvontatyön palotarkastukset on A1- A6 kohteissa luokiteltu kolmeen vaatavuustasoon. Vaativin taso on omatoimisen varautumisen auditointiohjeen mukaan tehty palotarkastus suuriin kohteisiin. Toinen taso on arviointiohjeen mukaan tehty palotarkastus. Kolmas taso on perinteinen tekninen palotarkastus.

Pelastustoiminnan johtamissuunnittelua palvelevaa palotarkastustoimintaa on operatiivinen palotarkastus. Operatiivisissa palotarkastuksissa on tarkoitus keskittyä onnettomuuden aikaisiin seikkoihin pelastustoiminnan ja kohteen oman varautumisen näkökulmista. Tarkoitus on esimerkiksi selvittää, kuinka kohteen savunpoistojärjestelmä toimii ja kuinka henkilökunta osaa poistua suunnitellusti onnettomuustilanteessa. Tarkastus perustuu pelastustoiminnan johtamissuunnitteluun, jonka tuotosena syntyy johtamisessa hyödynnettävä kohdekortti tarkastettavasta kohteesta. Operatiivisia palotarkastuksia tehdään vuosittain hajautetusti yritys- ja laitoskohteisiin. Niillä korvataan kohteen määräaikainen, yleinen palotarkastus. Palotarkastukset kirjataan Merlot-palotarkastusohjelmaan yleisinä palotarkastuksina.

Kuva 3. Valvonnan prosessi.

3. Määräaikainen valvonta

3.1 Yritysten ja laitosten valvonta (A1-A6)

Valvottavia yrityksiä ja laitoksia (entiset erityiskohteet) ovat käytännössä kaikki ne kohteet, jotka eivät ole asuinrakennuksia tai niihin rinnastettavia kohteita. Kohteet jaetaan kuuteen luokkaan A1-A6 seuraavasti:

- A1 Ympäri vuorokautisessa käytössä olevat kohteet
- A2 Opetusrakennukset ja päiväkodit
- A3 Kokoontumis- ja liiketilat
- A4 Teollisuus- ja varistorakennukset
- A5 Maatalousrakennukset
- A6 Muut rakennukset

Yrityksille ja laitoksille määritellään valvontavälit riskien arvioinnin perusteella. Pelastuslaitosten kumppanuusverkosto on määrittänyt perusvalvontavälit erityyppisille rakennuksille tilastoaineiston perusteella. Valvontaa tekevä viranomaisella voi riskienarviointiin perustuen muuttaa sovituisissa ra-

Määräaikaisesti tarkastettavia yrityksiä ja laitoksia on Lapin pelastuslaitoksella yhteensä 3659 kappaletta.

joissa väliä tiheämmäksi tai harvemmaksi.

Vuonna 2019 määräaikaistarkastus tehdään arviolta 1026 yritykseen ja laitokseen.

Lukumäärä

muuttuu vuoden edetessä, koska kohteita luokitellaan koko ajan uudelleen käyntien ja muiden selvitysten edetessä. Kohdeluettelossa on useita kohteita, joissa ei välttämättä ole enää tarkastusajankohdantana toimintaa tai joiden toiminta on muuttunut.

Yritysten ja laitosten keskimääräisen tarkastusvälin määrittämisessä on sovellettu seuraavia periaatteita:

- tulipalon aiheuttama omaisuusvahinkoriski
- suuronnettomuuden henkilöriskin mahdollisuus
- merkittävien kulttuuri- ja ympäristöarvojen riskit
- kemikaalikohteiden erityispiirteet ja lainsäädäntö

Valvontakohteiden ryhmittely eri pääluokkiin sekä palotarkastusvälien lähtökohdat ja vaihteluvälit on esitetty tämän suunnitelman liitteissä A1-A6.

Kohde voi kuulua useampaan ryhmään esimerkiksi varastorakennuksiin ja Seveso-kohteisiin. Lähtökohdanta on käytetty pienemmän tarkastusvälin antavaa taulukkoa.

Yksittäisten kohteiden tarkastusvälejä voidaan tarvittaessa lyhentää tai pidentää tapauskohtaisesti. Tarkastusvälin muuttaminen suositellusta voi perustua esimerkiksi arvioivassa palotarkastuksessa tehtyihin havaintoihin, jossa otetaan huomioon muun muassa kohteen turvallisuuskulttuuri, uhatut arvot ja tapahtuneet onnettomuudet tai läheltä piti -tilanteet. Tarkastusvälin muuttamista ei tehdä yksittäisen riskiarvion perusteella, vaan muutoksen tulee perustua kohteen turvallisuuskulttuurin muutokseen ja se vaatii vähintään kaksi arviointia kohteesta. Tarkastusvälin muuttaminen suositellusta on perusteltava ja kirjattava palotarkastusohjelmaan siten, että perusteluita voidaan tarkastella jälkikäteen.

Kohteiden tarkastusväliksi ei tule käytännössä muodostumaan läheskään joka kohteessa esimerkiksi tasan 24 kk. Hyvänä käytäntönä voidaan pitää tarkastusvälin pysymistä +3 kk sisällä suunnitellusta, kuitenkin siten, että ajankohta osuu oikealle kalenterivuodelle.

Uusissa / valmistuneissa yrityksissä ja laitoksissa tehdään ensimmäinen määräaikainen valvontatoimenpide 3 kk rakennuksen käyttöönotosta kohteen haltijan tai toiminnanharjoittajan kanssa, jos kohteen valvontaväliksi arvioidaan vuosi. Tällöin keskitytään kohteen erityispiirteiden mukaisesti muun muassa pelastussuunnitelman laadintaan, pelastussuunnitelman sisällön toimivuuteen ja kemikaali-ilmoituksen käsittelyyn.

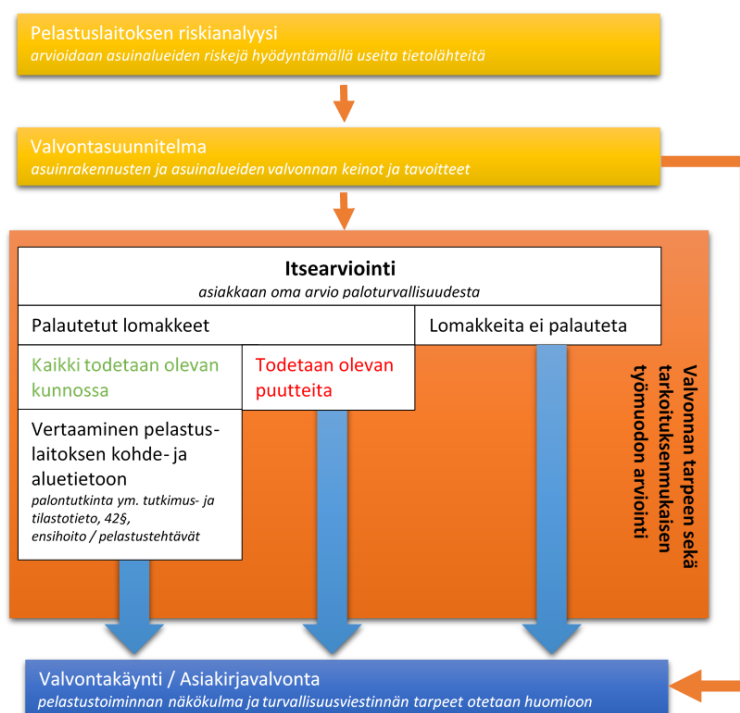
Pääsääntöisesti yritysten ja laitosten määräaikainen valvonta tehdään valvontakäynnin avulla.

3.2 Asuinrakennusten, rivitalojen, kerrostalojen ja vapaa-ajan rakennusten valvonta

Lapin pelastuslaitoksella paloturvallisuuden itsearviointi (omavalvonta) on käynnistetty pilotoinnilla Muoniossa, Posiolla ja Simossa syksyllä 2018. palvelun tuotantoa on saatu järjeistettyä viemällä sähköiselle alustalle sopivat työt. Pilotoinnin avulla prosessoidaan työ ja määritellään resurssitarve.

Valvontasuunnitelmassa määriteltyihin kohteisiin voidaan valvontakeinona käyttää myös asiakkaan tekemän paloturvallisuuden itsearviointia (ennen: omavalvonta). Valvontatapa on alun perin kehitetty pientalojen valvontaan, mutta se on levinnyt muun muassa vapaa-ajan asuntoihin, rivitaloihin, kerrostaloihin, viljankuivaamoihin ja turvetuotantoalueille. Kiinteistöjen asukkaiden ja muiden toi-

mijoiden tuottama itsearviointitieto täydentää pelastusviranomaisten riskitietoutta. Itsearvioinnin pohjalta arvioidaan kiinteistöjen valvontakäytänteet.

Kuva 4. Paloturvallisuuden itsearvioinnin prosessi

4. Ennakoimaton (epäsäännöllinen) valvonta

Määräajoin toistettavien valvontakäyntien lisäksi pelastuslaitos suorittaa valvontaa, jonka määrään pelastuslaitos ei yksin omilla toimillaan voi vaikuttaa. Tällaista epäsäännöllistä valvontaa ovat mm. erityiset palotarkastukset, pyynnöstä tehtävät tarkastukset, asiakirjojen käsittely ja päätösvalmistelu sekä hallinnollisten pakkokeinojen menettelyt.

Ennakoimaton valvonta käynnistyy asiakkaan tarpeesta. Pelastuslaitos valvoo mm. yleisötilaisuuksia, poistumisturvallisuusselvityksiä, paloriski-ilmoituksia sekä pöytäkirjoja pelastustoimen laitteiden tarkastuksista. Ennakoimatonta valvontaa on myös kemikaalivalvonta, jota on käsitelty luvussa 5.

4.1 Poistumisturvallisuusselvitysten valvonta

Pelastusviranomaisen valvoo pelastuslain 19 §:ssä tarkoitettujen poistumisturvallisuusselvitysten laatimista ja niiden edellyttämien toimenpiteiden toteutumista, sekä poistumisturvallisuussuunnitelmien päivittämistä kolmen vuoden välein. Pelastusviranomaisen arvioi saamansa poistumisturvallisuusselvityksen perusteella kohteen poistumisturvallisuutta ja ryhtyy tarvittaessa pelastuslain edellyttämiin toimenpiteisiin.

Pelastusviranomaisen voi velvoittaa toiminnanharjoittajan täydentämään poistumisturvallisuusselvitystä ja toteuttamaan yhteistyössä pelastusviranomaisen kanssa kohteessa poistumiskokeen. Jos poistumisturvallisuusselvitys ei täytä vaatimuksia, toiminnanharjoittajan tulee laatia alueen pelastusviranomaisen asettamassa määräajassa suunnitelma poistumisturvallisuuden saattamiseksi laissa

säädettyjen vaatimusten mukaiseksi. Jos toiminnanharjoittajan toimenpiteillä ei saada poistumisturvallisuutta vaatimusten mukaiseksi, pelastusviranomaisen on annettava korjausmääräys.

4.2 Yleisötilaisuuksien valvonta

Yleisötapauhtumien valvonnasta säädetään Pelastuslain 16 §:ssä, joka koskee yleisötilaisuuksien pelastussuunnitelmaa. Yleisötapauhtumalla tarkoitetaan kokoontumislaissa (530/1999 2 §) määritetyjä yleisötilaisuuksia, kuten yleisölle avoimia huvitilaisuuksia, kilpailuja, näytöksiä ja muita niihin rinnastettavia tilaisuuksia, joita ei ole pidettävä yleisinä kokouksina. Jos tilaisuuteen osallistuminen edellyttää kutsua tai määrätyn yhteisön jäsenyyttä, sovelletaan siihen myös kokoontumislain säännöksiä yleisötilaisuudesta, jollei tilaisuutta osanottajien lukumäärän, tilaisuuden laadun tai muiden erityisten syiden perusteella voida pitää luonteeltaan yksityisenä.

Yleisötapauhtuman järjestämistä valvovat monet tahot ja tapauhtumanjärjestäjän onkin haettava useita lupia eri viranomaisilta. Tapauhtumajärjestäjän on toimitettava yleisötilaisuutta koskeva pelastussuunnitelma pelastusviranomaiselle viimeistään 14 vuorokautta ennen tapauhtuman alkamista. Lapin pelastuslaitos arvioi tilaisuuden järjestäjän laatiman yleisötilaisuuden pelastussuunnitelman (asiakirjavalvontaa) riittävyttä ja antaa asiakkaalle sekä poliisille kirjallisen lausunnon suunnitelmasta.

Yleisötilaisuuteen edellytetään pelastussuunnitelma mikäli tilaisuudessa:

- arvioidaan olevan läsnä samanaikaisesti vähintään 200 henkilöä;
- käytetään avotulta, ilotulitteita tai muita pyroteknisiä tuotteita taikka erikoistehosteina paloja räjähdyksivaarallisia kemikaaleja;
- tapauhtumapaikan poistumisjärjestelyt poikkeavat tavanomaisesta; tai
- tapauhtuman luonne aiheuttaa erityistä vaaraa ihmisille.

Saapuneesta pelastussuunnitelmasta annetaan tapauhtuman järjestäjälle lausunto. Pelastuslaitokselle toimitetusta yleisötilaisuuden pelastussuunnitelmasta ilmoitetaan tarvittaessa poliisille ja terveysturvaviranomaiselle.

Pelastuslain § 16 todetaan, että pelastusviranomaisen tulee tarvittaessa suorittaa yleisötilaisuuden palotarkastus. Tarkastuksen suorittamisen perusteeksi pelastusviranomaisen arvioi tapauhtuman luonnetta ja siitä aiheutuvaa riskiä sekä esitettyjen varautumistoimenpiteiden riittävyttä. Palotarkastus järjestetään, mikäli pelastusviranomaisen arvioinnissa katsoo siihen olevan tarvetta.

Lapin pelastuslaitoksella tehdään palotarkastus yleisötilaisuuksiin aina jos arvioidaan olevan yhtä aikaa 1000 henkilöä.

4.3 Paloriski-ilmoitusten valvonta

Pelastuslain 42 §:n mukaan viranomaisten virkatoimiensa yhteydessä havaitsevat tai muutoin saavat tietää rakennuksessa, asunnossa tai muussa kohteessa ilmeisen palonvaaran tai muun onnettomuusriskin, heidän tulee mahdollisten salassapitosäännösten estämättä ilmoittaa asiasta alueen pelastusviranomaiselle. Ilmoitusvelvollisuus koskee myös kuntaa, muuta julkisyhteisöä ja näiden palveluksessa olevaa henkilöstöä sekä 18 §:n 2 momentissa tarkoitettua hoitolaitoksen ylläpidosta ja palvelu- ja tukiasumisen järjestämistä huolehtivaa toiminnanharjoittajaa ja tämän palveluksessa olevaa henkilöstöä.

Onnettomuusriski on ennalta arvaamaton vahinkotapahtuma, joka voi aiheuttaa mm. henkilö-, omaisuus- tai ympäristövahinkoja. Pelastuslaitoksen viestintä- ja valvontatehtävien näkökulmasta keskeisiä ilmoituksia ovat pelastuslain (379/2011) 2. ja 3. luvun vaatimusten laiminlyönteihin liittyvät ilmoitukset. Ehdotonta on reagoida ilmoituksiin ilmeisestä palonvaarasta tai muusta henkeä uhkaavasta onnettomuusriskistä.

Pelastuslain (379/2011) säännösten mukaisesti pelastusviranomaisen reagoi ilmoituksiin, joiden perusteella asunnossa on muun muassa runsaasti/poikkeuksellisen suuri määrä palokuormaa, sähköpaloriskejä tai muita tulipalo- ja onnettomuusriskejä, joita ei voida muiden viranomaisten toimesta korjata. Edellä mainitut edellytykset täyttävään asuntoon suoritetaan ylimääräinen palotarkastus, joka on maksuton. Paloriskiasuntojen ylimääräisiä palotarkastuksia suorittavat kaikki riskienhallintatehtäviä suorittavat henkilöt. Muut ilmoitukset välitetään asiaankuuluvalla viranomaiselle.

4.4 Pelastussuunnitelmien valvonta

4.4.1 Asuinrakennukset sekä yritykset ja laitokset

Asuinrakennusten sekä yritysten ja laitosten pelastussuunnitelmia valvotaan kohteisiin suoritettavien palotarkastusten yhteydessä. Pelastussuunnitelmaa käytetään palotarkastuksien lähtötietona, ja niiden kautta arvioidaan osaltaan kohteen turvallisuustasoa. Yritysten ja laitosten pelastussuunnitelmat pyydetään tarvittavilta osin pelastuslaitokselle. Suunnitelmia hyödynnetään palotarkastuksilla, turvallisuusviestinnässä ja suurempien kohteiden osalta erillisten johtamissuunnitelmien lähtötietoina. Pelastussuunnitelman laatu vaikuttaa olennaisesti kohteen riskienarviointiin, joka vaikuttaa kohteen tarkastusväliin. Pelastussuunnitelmia voidaan valvoa myös asiakirjavalvonnalla, mikäli se on tarpeen esimerkiksi jälkivalvonnan suorittamiseksi.

4.4.2 Turvetuotantoalueet

Turvetuotantoalue on tavanomaista vaativampi kohde henkilö- ja paloturvallisuudelle. Turvetuotantoalueen ympäristölle aiheutuvan vaaran taikka mahdollisen onnettomuuden aiheuttamien vahinkojen voidaan arvioida olevan vakavat. Valtioneuvoston asetuksen pelastustoimesta 1 §:n 16 kohdan mukaan turvetuotantoalueille on laadittava pelastussuunnitelma. Pelastussuunnitelmaa valvotaan turvetuotantoalueelle tehtävän määräaikaisen palotarkastuksen yhteydessä.

4.5 Paloteknisten laitteistojen käyttöönotto-, varmennus- ja määräaikaistarkastuspöytäkirjojen valvonta

Tarkastuslaitos toimittaa suorittamistaan paloteknisten laitteiden tarkastuksista tarkastuspöytäkirjan pelastusviranomaiselle. Tarkastuspöytäkirjat kirjataan palotarkastusohjelmaan ja tehdyn riskiarvion perusteella kiinteistöihin kohdennetaan valvontaa määräaikaisten tarkastusten yhteydessä tai tarvittaessa erikseen esimerkiksi asiakirjavalvontana.

4.6 Muu epäsäännöllinen valvonta

Pelastusviranomaisen suorittaa myös muita valvontatoimia. Valvonta voi olla esimerkiksi yhteisvalvontaa muiden viranomaisten kanssa tai toisen viranomaisen valvoman lainsäädännön edellyttämää valvontaa.

Tällaisia valvontatoimia ovat:

- A) Teema ja kohdetarkastukset muiden viranomaisien kanssa (esimerkiksi ravintolatarkastukset ja suurten kokoontumistilojen tarkastukset)
- B) Paloturvallisuuden itsearviointilomakkeen palauttamatta jättäneeseen rakennukseen suoritettujen tarkastuskäynnit.
- C) Tarkastukset yksityisen sosiaalipalvelun tuottajan tiloihin
Aluehallintoviranomaisen (AVI) edellyttää pelastusviranomaisen lausuntoa yksityisen sosiaalipalvelun tuottajan tiloista AVI:n oman lupapäätöksen liitteeksi. (Laki yksityisestä sosiaalipalvelusta).
- D) Muista tarkastuksista voivat olla myös ns. toimenpidepyynnöt ja ilmiannot. Toimenpidepyynnön/ ilmiannon saavuttua pelastuslaitokselle päätetään toimenpiteiden tarpeesta.

4.7 Neuvonta

Neuvonta on pelastuslaitoksen antamaa paloturvallisuuteen liittyvää opastusta ja ohjeistusta. Neuvontaa ovat mm. rakennuksen ennakkokatselmuksien ennen erityistä palotarkastusta, suullisesti, sähköpostilla tai kirjallisesti annettu ohjeistus ja opastus asiakkaalle ja muu toimintaa tai rakentamista ohjaava valvontakäynti, jossa ei anneta hallintapäätöstä (palotarkastuspöytäkirjaa).

5 Kemikaali-, nestekaasu- ja räjähdievalvonta

Laissa vaarallisten kemikaalien ja räjähteiden käsittelyn turvallisuudesta (390/2005), ns. kemikaaliturvallisuuslaissa ja annetuissa alemmissa säädöksissä on säädetty alueen pelastusviranomaiselle valvontatehtäviä ja erilaisten ilmoitusten käsittelyä. Pelastusviranomaisen valvontavastuu kattaa vähäistä teollista käsittelyä ja varastointia, nestekaasun käyttöä ja varastointia, maakaasun käyttöä, biokaasun käyttöä, öljylämmityslaitteistojen asennusta, maanalaisten öljysäiliöiden tarkastustoimintaa ja osin räjähteiden varastointia sekä pyroteknisten tuotteiden varastointia kaupan yhteydessä tai luovutukseen yksityiseen kulutukseen koskevat tehtävät.

Turvallisuus- ja kemikaalivirasto ohjaa osaltansa kemikaali-, nestekaasu ja räjähdievalvontaa. Turvallisuus- ja kemikaaliviraston kautta on pyydetty kiinnittämään huomiota muun muassa maatiloilla tapahtuvaan ammoniumnitraatin varastointiin.

Kemikaalivalvonnasta peritään Lapin pelastuslaitoksen pelastuslautakunnan vahvistaman taksan mukainen valvontamaksu. Valvontamaksut perustuvat säädöksiin: Valtioneuvoston asetus vaarallisten kemikaalien käsittelyn ja varastoinnin valvonnasta 685/2015 sisältäen nestekaasun, valtioneuvoston asetukseen räjähteiden valmistuksen ja varastoinnin valvonnasta 819/2015 ja lakiin vaarallisten kemikaalien ja räjähteiden käsittelyn turvallisuudesta 390/2005.

	Ylin johto ja ohjaus	TEM		
	Valvonta viranomaiset	TUKES	PELA	POLIISI
Valvonta vastuu	390/2005 Laki vaarallisten kemikaalien ja räjähteiden turvallisuudesta	Maahantuonti ja siirto. Ohjaa ja yhtenäistää toimintaa. <u>Laajamittainen</u> kemikaalien käsittely ja varastointi. Räjähteiden varastointi.	Vähäinen kemikaalien käsittely ja varastointi. Kuluttaja ilotuotteiden myynti ja varastointi. Räjähteet ja vaaralliset kemikaalit tehosteena.	Räjähteiden käytön valvonta. Ampumaseiden patruunoiden, sytysnallien ja ruudin myynti ja varastointi.
Kemikaalit ja palavat kaasut	685/2015 Valtioneuvoston asetus vaarallisten kemikaalien käsittelyn ja varastoinnin valvonnasta	Lupakäsittely ja päätös. Valvonnan osana.	Ilmoituskäsittely ja päätös. Valvonnan osana.	
	856/2012 Valtioneuvoston asetus vaarallisten kemikaalien teollisen käsittelyn ja varastoinnin turvallisuusvaatimuksista	Lupakäsittely ja päätös. Valvonnan osana.	Ilmoituskäsittely ja päätös. Valvonnan osana.	
	858/2012 Valtioneuvoston asetus nestekaasulaitosten turvallisuusvaatimuksista	Lupakäsittely ja päätös. Valvonnan osana.	Ilmoituskäsittely ja päätös Valvonnan osana.	
	551/2009 Valtioneuvoston asetus maakaasun käsittelyn turvallisuudesta	Lupakäsittely ja päätös. Valvonnan osana.		
	415/1998 KTM päätös vaarallisten kemikaalien käsittelystä ja varastoinnista jakeluasemalla		Ilmoituskäsittely ja päätös.	
	314/1985 KTM päätös öljylämmityslaitteistoista		Käyttöönottotarkastus. Valvonnan osana.	
	344/1983 KTM päätös maanalaisen öljysäiliöiden määräaikaistarkastuksista		Käyttöönottotarkastus. Valvonnan osana.	

Räjähteet	1140/2016 Laki räjähteiden vaatimustenmukaisuudesta	Lupakäsittely ja päätös. Valvonnan osana.		
	819/2015 Valtioneuvoston asetus räjähteiden valmistuksen ja varastoinnin valvonasta	Lupakäsittely ja päätös valmistuksesta ja varastoinnista. Ilotulitteiden laadunvalvonta.	Ilmoituskäsittely ja päätös pyrotuotteiden käytöstä ja myymälä varastoinnista. Ilmoitus erikoistehosteiden käytöstä. Valvonta.	Ilotulitusnäytösten luvat ja päätökset. Räjäytystyö ilmoitusten käsittely ja valvonta.
	1101/2015 Valtioneuvoston asetus räjähteiden valmistuksen, käsittelyn ja varastoinnin turvallisuusvaatimuksista	Lupakäsittely ja päätös valmistuksesta ja varastoinnista. Valvonta.	Pyrotuotteiden Ilmoitusäsittely ja päätös varastoinnista ja myynnistä. Valvonnan osana.	Ase- ja patruunamyynnin ja varastoinnin Ilmoituskäsittely ja päätös Valvonta
	180/2015 Laki pyroteknisten tuotteiden vaatimustenmukaisuudesta	Valvonta ja päätös.	Valvonnan osana.	Valvonnan osana.
	719/2015 Valtioneuvoston asetus pyroteknisten tuotteiden vaatimustenmukaisuudesta	Valvonta ja päätös.	Valvonnan osana.	Valvonnan osana.
	Asennus liikkeet	558/2012 Valtioneuvoston asetus maakaasu-, nestekaasu- ja öljylämmityslaitteistojen asennus- ja huolto-toimintaa sekä maanalaisten öljysäiliöiden tarkastusta harjoittavien hyväksymisestä	Pätevyystestaus Valvonta ja päätös. Rekisteröinti.	Käyttöönottotarkastuksen ja valvonnan osana.

5.1 Vaarallisten kemikaalien teollista käsittelyä tai varastointia harjoittavien laitosten tarkastukset

Pelastusviranomaisen on tarkastettava vaarallisten kemikaalien vähäistä teollista käsittelyä ja varastointia harjoittavien tuotantolaitosten toimintatavat ja teknisen toteutuksen vaatimustenmukaisuus. Pelastuslaitoksella on oikeus osallistua 685/2015 28 § mukaiseen turvallisuus- ja kemikaaliviraston käyttöönototarkastukseen sekä 30 § tarkastusohjelman mukaisiin tarkastuksiin. Kemikaalisäädöksillä säädetään tarkemmin tarkastusten sisällöstä, määräajoista ja ajankohdista sekä ilmoituksista muille viranomaisille ja tarkastusten muusta käytännön toteutuksesta.

Lapin pelastuslaitos tekee kemikaaliturvallisuuslain mukaisia kemikaalipäätöksiä kemikaalien vähäistä teollista käsittelystä ja varastoinnista tehtävän ilmoituksen perustella. Valvonta perustuu lakiin vaarallisten kemikaalien ja räjähteiden käsittelyn turvallisuudesta 390/2005 ja valtioneuvoston asetukseen vaarallisten kemikaalien käsittelyn ja varastoinnin valvonnasta 685/2015.

Lapin pelastuslaitos suorittaa valvontasuunnitelman mukaiset määräaikaistarkastukset. Alle ilmoitusrajan jäävien sekä ilmoitusrajan ylittävien vähäisten kohteiden valvonta suoritetaan määräaikaisen palotarkastuksen yhteydessä. Ilmoitusrajan ylittyessä pelastuslaitoksen kemikaalivastaava, tai muu pelastusviranomainen tekee kemikaalien vähäisestä käytöstä ja varastoinnista päätöksen ja suorittaa tarkastuksen. Pelastusviranomainen osallistuu Turvallisuus- ja kemikaaliviraston (Tukes) tekemiin tarkastuksiin laajamittaisissa kemikaalikohteissa sekä Tukesin hyväksymän tarkastuslaitoksen tarkastuksiin nestekaasukohteissa.

5.2 Nestekaasukohteiden käyttöönototarkastukset

Lapin pelastuslaitos tekee käyttöönototarkastuksen enintään viiden tonnin nestekaasusäiliöille / varastoille. Tarkastuksesta toimitetaan käyttöönottopöytäkirja toiminnanharjoittajalle. Valvonta perustuu lakiin vaarallisten kemikaalien ja räjähteiden käsittelyn turvallisuudesta 390/2005, valtioneuvoston asetukseen vaarallisten kemikaalien käsittelyn ja varastoinnin valvonnasta 685/2015.

5.3 Öljylämmityslaitteistojen käyttöönototarkastukset ja maanalaisten polttoainesäiliöiden tarkastukset

Lapin pelastuslaitos suorittaa öljylämmityslaitteistojen käyttöönototarkastukset valtioneuvoston asetuksen vaarallisten kemikaalien käsittelyn ja varastoinnin valvonnasta 685/2015 39 §:n. Öljylämmityslaitteiston asennusliike, ns. hyväksytty liike, toimittaa pelastuslaitokselle asennustodistuksen öljylämmityslaitteiston asennustyöstä tai laitteiston oleellisesta muutoksesta ja pelastusviranomainen tarkastaa öljylämmityslaitteiston 3 kk kuluessa sen asentamisesta. Asennusliikkeen tulee antaa asiakkaalle vaatimuksenmukaisuustodistus 558/2012 3 § mukainen pätevyys hyväksynnän vaativista toimenpiteistä.

5.4 Ilotulitteiden vähittäismyynnin ja varastoinnin tarkastukset

Pelastusviranomainen toimii vaarallisten kemikaalien ja räjähteiden käsittelyn turvallisuudesta annetun lain (390/2005) 115 §:n ja valtioneuvoston asetuksen räjähteiden valmistuksen ja varastoinnin valvonnasta (819/2015) 45 §:n mukaisena valvontaviranomaisen pyroteknisten tuotteiden varas-

toinnissa ja kaupan yhteydessä ja/tai luovutuksessa yksityiseen kulutukseen. Pelastusviranomaisen voi kieltää ilotulitteiden myynnin 111 § perusteella.

Ilotulitteiden myyjä toimittaa pelastuslaitokselle kertaluontoisen ilmoituksen ilotulitteiden myynnistä. Ilotulitteiden myynnistä tehdään päätös palotarkastusohjelmalla.

Lapin pelastuslaitos tarkastaa kaikki ilotulitteiden myyntipaikat ja – varastot niiden perinteisenä myyntiaikana ennen vuoden vaihdetta.

5.5 Ilotulitteiden käytön valvonta uuden vuoden ulkopuolella

Luokan F2 ja F3 ilotulitteiden käytöstä uuden vuoden ulkopuolella on tehtävä ilmoitus pelastuslaitokselle. Pelastusviranomaisen tekee käytöstä kirjallisen päätöksen. Valvonta perustuu lakiin vaarallisten kemikaalien ja räjähteiden käsittelyn turvallisuudesta 390/2005.

Luokkien F2 ja F3 ilotulitteiden luovutus kaupasta on kielletty 1.12. - 26.12., ellei ostajalla ole pelastusviranomaisen antamaa kemikaaliturvallisuuslain 91 §:n 3 momentissa tarkoitettua päätöstä tuotteiden käyttöön. Luovutusrajoituksesta säädetään Valtioneuvoston asetuksen räjähteiden valmistuksen ja varastoinnin valvonnasta (819/2015) 52–54§:ssä.

5.6 Erikoistehosteiden käytön turvallisuus

Räjähteiden tai palo- ja räjähdysvaarallisten kemikaalien käytöstä erikoistehosteena tulee ilmoittaa etukäteen alueen pelastusviranomaiselle siten kuin asiasta säädetään vaarallisten kemikaalien ja räjähteiden käsittelyn turvallisuudesta annetun lain (390/2005) 81 §:ssä. Tulleesta ilmoituksesta tehdään päätös ja päätöksen mukaisuus todetaan palotarkastuksella.

5.7 Räjähdysvaarallisten tilojen turvallisuus

Lapin pelastuslaitoksen lupa- ja ilmoitusmenettelyissä sekä käyttö- ja määräaikaistarkastuksilla huomioidaan räjähdessuojauksen (ATEX)- lainsäädännön aiheuttamat vaatimukset. Asiakasta neuvotaan ATEX- asiakirjan laadinnassa. Valvonnan yhteydessä tarkistetaan onko toiminnanharjoittaja laatinut räjähdysuojauksiin asiakirjan. Valvonta perustuu lakiin vaarallisten kemikaalien ja räjähteiden käsittelyn turvallisuudesta 390/2005. Asiakirjan laadinnasta säädetään valtioneuvoston asetuksessa nestekaasulaitosten turvallisuusvaatimuksista 858/2012 (18 §).

6 Jälkivalvonta

Valvonnan sisällön kokonaisuuteen kuuluu oleellisena osana annettujen korjausmääräysten noudattamisen valvonta. Jälkivalvonnan keinoja ovat muun muassa havaittujen puutteiden korjausten toteutuminen dokumenttien perusteella, jälkitarkastuksen tekeminen, hallintopakkokeinojen käyttäminen ja rikosilmoituksen tekeminen.

Mikäli määräyksiä on laiminlyöty, voi pelastusviranomaisen käyttää hallinnollisia pakkokeinoja (uhkasakko tai teettämisuhka) tilanteen korjaamiseksi pelastuslain 105 § mukaisesti. Pelastusviranomaisen voi myös tehdä rikosilmoituksen, mikäli pelastuslain 106 § mukaiset edellytykset täyttyvät.

Jotta tehdyillä tarkastuksilla olisi vaikuttavuutta, on annettujen korjausmääräysten noudattamista valvottava tehokkaasti. Usean yrityksen ja laitoksen palotarkastusväliä on pidennetty valtakunnallisen tarkastusvälien määrittelyiden mukaan ja mikäli erillistä jälkivalvontaa ei tehdä, ei tehdyllä palotarkastuksella saavuteta kohteen turvallisuuden suhteen mitään muutosta.

6.1 Uhkasakko ja teettämisuhka

Viranomaisen antamaa kieltoa tai määräystä voidaan tehostaa uhkasakolla tai uhalla, että tekemättä jätetty toimenpide teetetään laiminlyöjän kustannuksella. Uhkasakosta sekä teettämis- ja keskeyttämisuhasta säädetään uhkasakkolaissa (1113/1990).

6.2 Rikosilmoitus

Rikosilmoitus on mahdollista tehdä pelastuslain 106 § mukaisesti erikseen säädetyistä toimista, ellei tekoa voida pitää vähäisenä tai ellei niistä ole muualla säädetty ankarampaa rangaistusta.

7 Asiantuntijatehtävät

7.1 Rakenteellisen paloturvallisuuden valvonta

Rakenteellinen paloturvallisuuden ohjaus- ja neuvonta perustuu pelastuslaissa sekä maankäyttö- ja rakennuslaissa (132/1999) oleviin viranomaisyhteistyösäännöksiin. Lapin pelastuslaitoksen toiminta-alueella rakennetaan runsaasti kohteita, joiden turvallisuusjärjestelyt vaativat tapauskohtaista arviointia. Suunnittelun tavoite on saavuttaa hyvä turvallisuustaso kustannustehokkaasti tiiviissä yhteistyössä rakennusvalvonnan ja alan suunnittelutoimistojen kanssa.

Rakennusvalvontaviranomaiset ja suunnittelijat käyttävät pelastusviranomaisten asiantuntemusta muun muassa arvioitaessa rakennuksen paloturvallisuutta, paloteknistä suunnitelmaa, savunpoistoa, pelastustietä, alkusammutuskalustoa, pelastuslaitoksen toimintaedellytyksiä ja poistumisturvallisuutta. Rakenteelliseen paloturvallisuuteen liittyvät lausunnot annetaan kirjallisesti.

Pelastusviranomaisella on myös rooli mm. paloilmoitinlaitteistojen ja sammutuslaitteistojen suunnittelun osalta. Paloilmoitinlaitteistoista tehdään suunnittelijan kanssa yhteistyössä toteutuspyytäkirja. Sammutuslaitteistojen suunnittelija toimittaa pelastuslaitokselle kommentoitavaksi suunnittelun perusteet.

Rakenteellisen paloturvallisuuden ohjaus ja neuvonta kasvaa jatkuvasti. Lisääntyvä paloturvallisuustekniikka pienemmissäkin rakennuksissa edellyttää erityissuunnitelmia, jotka tulevat pelastusviranomaiselle kommentoitavaksi.

7.1.1 Erityinen palotarkastus valmistuviin tai saneerattaviin kohteisiin

Erityinen palotarkastus tehdään rakennusvalvontaviranomaisen pyynnöstä ja se on usein sisällytetty rakennuslupaehtoihin. Erityisessä palotarkastuksessa pelastusviranomainen tekee valvontakäynnin uudisrakennus-, muutos- tai saneerauskohteeseen ja antaa oman mielipiteensä, onko rakennus käyt-

töönnettävissä vai ei. Erityinen palotarkastus on luonteeltaan asiantuntijatarkastus, lopullinen päätösvalta rakennuksen tai sen osan käyttöönottossa on rakennusvalvontaviranomaisella.

Erityisellä palotarkastuksella pelastusviranomaisen roolina on usein pelastustoimen edellytyksiin ja henkilöturvallisuuteen liittyvien laitteistojen toiminnan tarkastus. Vastaava työnjohtaja on rakennushankkeen edustajana erityisellä palotarkastuksella mukana.

7.2 Kaavoituksen seuranta

Maankäytön suunnittelussa kaavoittaminen on jatkuvaa työtä kunta sekä maakuntatasolla uusien maa-alueiden osalta. Maankäyttö- ja rakennuslaki edellyttää kunnalta kaavojen ajanmukaisuuden arvioimista ja ajan tasalla pitämistä. Kaavasuunnittelussa tulee ottaa lähtökohdaksi muun muassa hyvät turvallisuustavoitteet rakennettavassa ympäristössä. Kaavoista päättävä viranomainen pyytää lausuntoa pelastusviranomaiselta.

Maankäyttömuutokset tuotantolaitosten yhteydessä on yksi merkittävä kaavoituksen kautta valvottava tehtävä. Tässä tulee huomioida, ettei riskille alttiita toimintoja sijoiteta liian lähelle vaaraa aiheuttavia laitoksia ja varastoja. Tällaisia toimintoja ovat asuinalueet, vilkkaat liikenneväylät, koontumistilat ja -alueet, sairaalat, koulut, hoitolaitokset ja majoitusliikkeet.

Kaikista pyydetyistä kaavoista annetaan lausunto. Huomiota on kiinnitettävä muun muassa pitkien toimintavalmiusaikojen päähän rakennettaviin henkilöriskikohteisiin, sammutusvesihuoltoon ja sammutusjätevesien hallintaan erityisesti tärkeillä pohjavesialueilla ja vesistöjen läheisyydessä. Ongelmallisissa henkilöriskikohteissa on jo kaavoitusvaiheessa syytä harkita sammutuslaitteistoja kaavamääräyksiin.

7.3 Muut asiantuntijatehtävät

Pelastusviranomaisen näkökulmaa pyydetään usein kunnallisen ympäristönsuojeluviranomaisen tai Elinkeino- liikenne- ja ympäristökeskuksen (ELY) tekemien ympäristölupapäätösten tueksi. Pelastusviranomaisen lausunnossa keskitytään muun muassa yrityksen tai laitoksen kemikaalien käytön turvallisuuteen tai sammutusjätevesien käsittelyyn.

Turvallisuus- ja kemikaalivirasto (Tukes) pyytää pelastusviranomaiselta lausuntoa Tukesin valvonnassa olevien vaarallisia kemikaaleja käsittelevien laitosten perustamisasioihin ja muutoksiin. Tukesin valvomiin toimintaperiaatelaitoksiin on pelastuslaitoksen laadittava ns. ulkoinen pelastussuunnitelma. Tiettyjen Tukesin valvomien kohteiden kanssa on pelastuslaitoksen ja kohteen suoritettava yhteisharjoitus kolmen vuoden välein. Harjoitukseen liittyy harjoitussuunnitelma ja harjoitusraportointi. Pelastusviranomainen pyydetään yleensä mukaan Tukesin suorittaessa oma valvontasuunnitelmansa mukaista valvontaa kemikaalikohteisiin.

Pelastuslaitos ottaa kantaa ja pyrkii vaikuttamaan erilaisiin lainsäännön sekä säädösten muutoksiin.

8 Valvontayhteistyö muiden viranomaisten ja tahojen kanssa

Viranomaisyhteistyöllä pyritään ensisijaisesti turvallisuuden tuottamiseen valvontatyössä mm. vaihtamalla riskitietoa ja toteuttamalla tarvittavia toimenpiteitä, kuten yhteisiä valvontakäyntejä. Yhteis-

työtä voidaan pitää tehokkaana silloin, kun se on luonteeltaan säännöllistä ja suunnitelmallista ja sen lähtökohdaksi on tunnistettu kaikki olennaiset toimijat. Tietojen vaihto voi olla tarpeen eri viranomaisten välillä.

Valvontasuunnitelmassa kuvataan vähintään yhteistoimintakäytännöt muiden viranomaisten ja tahojen kanssa sekä mahdolliset seuraavaan kalenterivuoden aikana toteutettavat yhteistarkastukset ja tapaamiset. Pelastusviranomaisella on rinnakkainen ja osittain päällekkäinen valvontavelvoite muutamien erityisvalvontaviranomaisten kanssa. Tarkastusten lisäksi pyritään yhteistyöhön tiedonvaihdossa, varsinkin kun toisen viranomaisen myöntämät luvat esim. ympäristöluvut vaikuttavat valvontavälien määrittämiseen. Osa keskeisistä yhteistyötahoista on alueellisesti tunnistettavissa paikallisen turvallisuussuunnittelun kautta.

Pelastuslain 42 § mukaan pelastuslaitoksen tulee onnettomuuksien ehkäisemiseksi ja turvallisuuden ylläpitämiseksi toimia yhteistyössä muiden viranomaisten sekä alueella olevien yhteisöjen ja asukkaiden kanssa sekä osallistua paikalliseen ja alueelliseen turvallisuussuunnitteluyhteistyöhön. Yhteistyöllä pyritään ensisijaisesti turvallisuuden tuottamiseen muun muassa vaihtamalla riskitietoja ja toteuttamalla tarvittavia toimenpiteitä, kuten yhteisiä valvontakäyntejä. Lapin pelastuslaitos suorittaa omaa valvontatoimintaansa yhteistyössä eri viranomaisten ja muiden tahojen kanssa.

8.1 Pelastuslain 42 § 2 mom.:n mukainen yhteistyö

Pelastuslaitoksen tulee onnettomuuksien ehkäisemiseksi ja turvallisuuden ylläpitämiseksi toimia yhteistyössä muiden viranomaisten sekä alueella olevien yhteisöjen ja asukkaiden kanssa sekä osallistua paikalliseen ja alueelliseen turvallisuussuunnittelutyöhön.

Pelastuslain 42 §:n 2 momentin mukaan jos viranomaiset virkatoimiensa yhteydessä havaitsevat tai muutoin saavat tietää rakennuksessa, asunnossa tai muussa kohteessa ilmeisen palonvaaran tai muun onnettomuusriskin, heidän tulee mahdollisten salassapitosäännösten estämättä ilmoittaa asiasta alueen pelastusviranomaiselle. Ilmoitusvelvollisuus koskee myös kuntaa, muuta julkisyhteisöä ja näiden palveluksessa olevaa henkilöstöä sekä 18 §:n 2 momentissa tarkoitettua hoitolaitoksen ylläpidosta ja palvelu- ja tukiasumisen järjestämisestä huolehtivaa toiminnanharjoittajaa ja tämän palveluksessa olevaa henkilöstöä.

Säädöksen tavoitteena on mahdollistaa eri viranomaisten järjestelmiin kertyvän tiedon sekä havaintojen välittäminen asiasta vastaavalle viranomaiselle siten, että tieto tallentuu ja velvoittaa toimivaltaisen viranomaisen reagoimaan tarvittavalla tavalla. Käytännössä tämä tarkoittaa sitä, että ilmeisen paloriskin sekä ilmeisen muun onnettomuusriskin torjunta on kyettävä käynnistämään välittömästi tiedon tulla pelastusviranomaiselle. Tavoitteena on myös saavuttaa pysyviä tuloksia sopimalla käytänteistä, joilla vastaavien tilanteiden toistuminen on ennakoitavissa ja estettävissä.

Pelastuslain 42 §:n toisen pykälän tehokas soveltaminen edellyttää koulutusta ja ohjausta alueellisille ja paikallisille yhteistoimintaviranomaisille ja –tahoille.

8.2 Pelastuslaitosten välinen valvontayhteistyö

Pelastuslaitokset ovat onnettomuuksien ehkäisyssä ensisijassa yhteistyöllä pyrkineet varmistamaan pelastus- ja hallintolain mukaisuuden viranomaisyhteistyössä sekä yhdistämään voimavaroja tuottaessa turvallisuus- ja viestintämateriaalia. Kumppanuusverkoston kautta eri pelastuslaitosten kehittämät turvallisuuskulttuurin arviointimenetelmät ja sanktiokäytännöt ovat levinneet tehokkaasti pelastus-

laitoksiin. Kumppanuusverkoston myötä valvontamaksut ja erhe-käytännöt ovat melko yhtenäisiä eri pelastuslaitosten kesken.

Pelastuslaitosten keskinäisessä valvontatoiminnan kehittämässä on keskitytty valvontasuunnitelmaohjeen lisäksi valvontaohjelmiston kehittämiseen. Pelastuslaitosten kemikaaliyhdyshenkilöiden verkosto on aktiivinen pohtien yhdessä visaisempia kemikaalikohteiden valvontatoimintaan liittyviä kysymyksiä. Joidenkin pelastuslaitosten kesken on muodostettu yhteistoimintaryhmiä, joissa pohditaan yhteisiä linjauksia valvontaan liittyvissä substanssiasioissa.

Hallitusohjelmassa hallituskauden kärkihankkeena on digitalisoida julkiset palvelut. Tavoitteena on toimintatapoja uudistaen rakentaa julkiset palvelut käyttäjälähtöisiksi ja ensisijaisesti digitaaliseksi, jotta julkisen talouden tehokkuus kasvaa – vertaa esim. verottaja, Kela, pankit ja vakuutusyhtiöt.

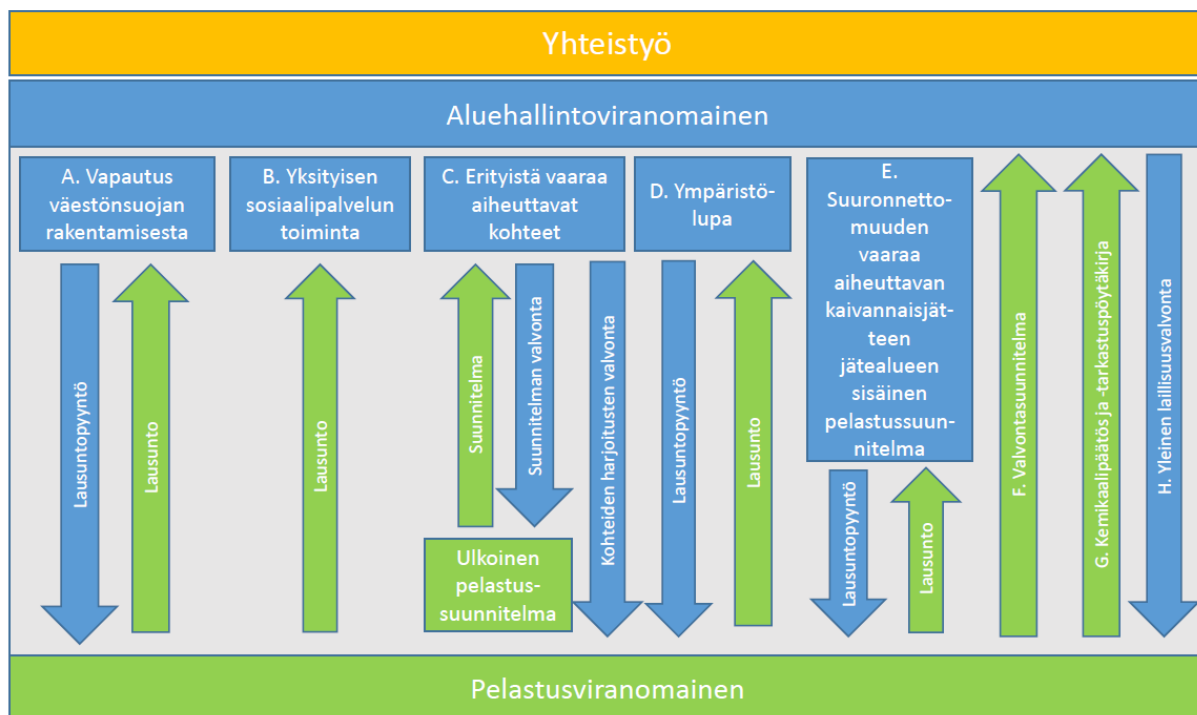
8.3 Viranomaisten välinen tietojen vaihto

Yksi viranomaisten yhteistyön suurimmista hyödyistä on tiedonvaihto. Tehokas tietojen vaihto on edellytys sille, että pelastuslaitos pystyy arvioimaan toimintaympäristössään tapahtuvia muutoksia ja niiden vaikutuksia omaan alueensa riskiarvioon ja osaa hyödyntää esimerkiksi Tukesin tarkastuspöytäkirjoja päivittäessään ulkoisia pelastussuunnitelmia.

8.4 Yhteistyötahoja ja -muotoja

8.4.1 Valtion viranomaiset

Yhdyspinta Aluehallintoviranomainen (AVI) / pelastusviranomainen

- A. AVI voi myöntää vapautuksen kokonaan tai määräajaksi väestönsuojan rakentamisvelvollisuudesta kuultuaan pelastuslaitosta ja rakennusvalvontaviranomaista. (PeL 75 §)
- B. Yksityisistä sosiaalipalveluista annetun STM:n (1053/2011) asetuksen mukaan lupahakemukseen ja toiminnan aloittamista koskevaan ilmoitukseen on liitettävä pelastusviranomaisen lausunto. Yleisenä käytäntönä on, että kyseisen lausunnon pyytää toiminnanharjoittaja ja hän liittää lausunnon osaksi omaa lupahakemustaan.
- C. AVI valvoo erityistä vaaraa aiheuttaviin kohteisiin liittyvää pelastusviranomaisten toimintaa. Tähän sisältyvät erityisesti ulkoisten pelastussuunnitelmien ja harjoitusten toteutumisen valvonta. (PeL 48 §) Pelastuslaitoksen tulee toimittaa ulkoiset pelastussuunnitelmat asianomaiselle aluehallintovirastolle arvioitavaksi. Arviointia varten ulkoisten pelastussuunnitelmien liitteenä tulee toimittaa aluehallintovirastolle myös 2 §:n 4 momentissa mainitut asiakirjat kuitenkin siten että ydinvoimalaitosten osalta tulee toimittaa vain valmiussuunnitelman yleinen osa. (612/2015 6 §) Aluehallintoviraston tulee valvoa ja seurata suuronnettomuusharjoitusten valmistelua, toteutusta ja tasoa sekä tarpeen mukaan osallistua harjoituksiin. (612/2015 7 §)
- D. Ympäristönsuojelulain lupakäsittelyyn liittyvässä 42.1 § kohdissa 2 ja 5 pyydetään yleensä lausunto pelastusviranomaiselta. Pelastusviranomaisen katsotaan olevan kohdassa mainittu yleistä etua valvova viranomainen.
- E. Valtioneuvoston asetuksen kaivannaisjätteistä (190/2013) mukaan ympäristölupaviranomaisen on pyydettävä kohteen sisäisestä pelastussuunnitelmasta pelastusviranomaisen lausunto. Velvoite koskee suuronnettomuuden vaaraa aiheuttavan kaivannaisjätteen jätealueen sisäistä pelastussuunnitelmaa.
- F. Pelastuslaki 79 § edellyttää, että pelastuslaitoksen laatima valvontasuunnitelma lähetetään tiedoksi AVI:lle.
- G. Vaarallisten kemikaalien varastointia harjoittavien laitosten valvonnassa pelastusviranomaisen tekemä päätös on velvoitettu toimittamaan tiedoksi AVI:lle (685/2015).
- H. Aluehallintovirasto valvoo pelastustointia sekä pelastustoimen palvelujen saatavuutta ja tasoa toimialueellaan. Asiakas voi kannella pelastusviranomaisen tai pelastuslaitoksen toiminnasta AVI:in.

AVI ja pelastusviranomainen suorittavat yhteistarkastuksena mm. ravintolavalvontaa.

Yhdyspinta Elinkeino-, liikenne- ja ympäristöviranomaisen (ELY) / pelastusviranomaisen

- A. Patoturvallisuusviranomaisena toimii patoturvallisuusasioissa toimivaltainen elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus. Patoturvallisuuslain (494/2009) mukaan roolitus menee seuraavasti:

Patoturvallisuusviranomaisen on ennen luokittelupäätöksen tekemistä ja 2 momentissa tarkoitettujen asiakirjojen hyväksymistä varattava padon omistajalle ja alueen pelastusviranomaiselle tilaisuus tulla kuulluksi. Päätös on annettava tiedoksi padon omistajalle, alueen pelastusviranomaiselle ja padon vaikutusalueen kunnille.

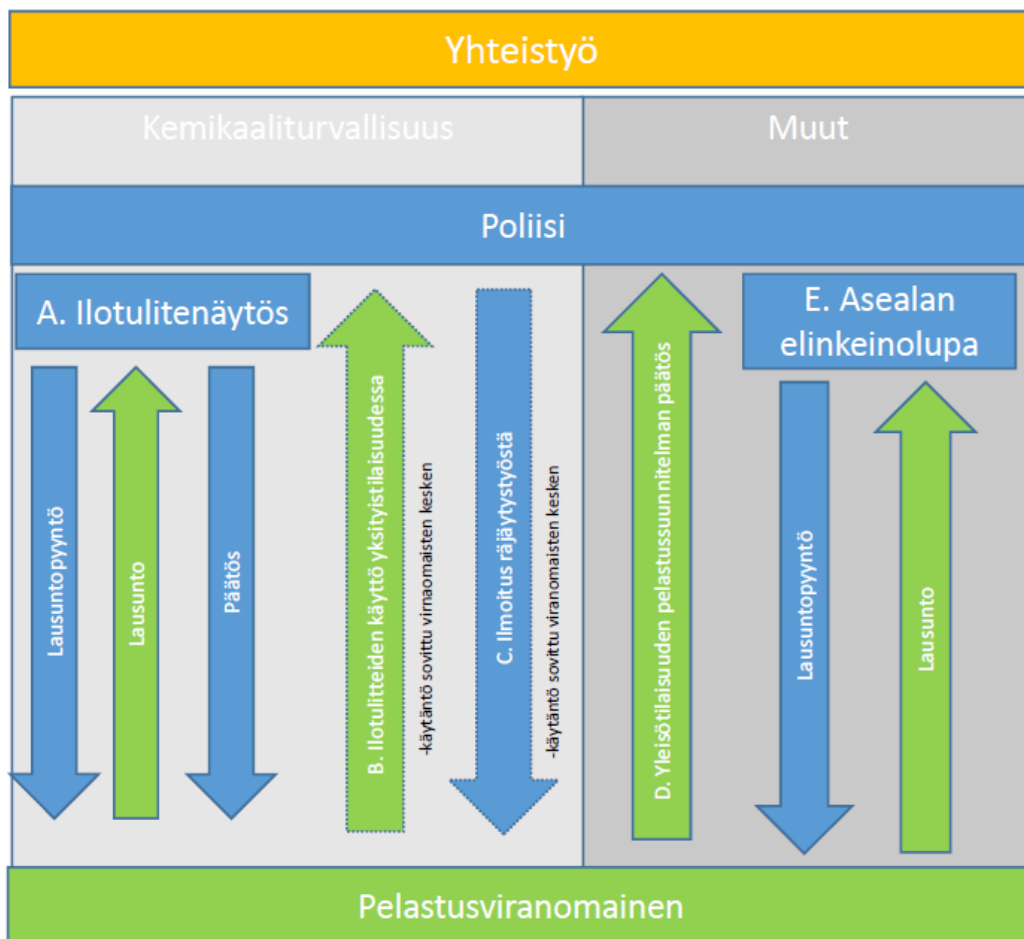
Padon omistajan on järjestettävä vähintään viiden vuoden välein ja tarvittaessa useamminkin 1–3-luokan padoilla määräaikaistarkastus, johon patoturvallisuusviranomaisella ja pelastusviranomaisella on oikeus osallistua.

Patoturvallisuusviranomaisen voi määräaikaistarkastuksen perusteella määrätä padon omistajan päivittämään padolle laaditun vahingonvaaraselvityksen. Padon omistajan tulee toimittaa päivitetty vahingonvaaraselvitys patoturvallisuusviranomaiselle hyväksyttäväksi määräaikaistarkastuksen yhteydessä tai erikseen. Patoturvallisuusviranomaisen on annettava päivitetyn vahingonvaaraselvityksen hyväksymispäätös tiedoksi padon omistajalle, alueen pelastusviranomaiselle ja padon vaikutusalueen kunnille.

- B. Maa- ja metsätalousministeriö ohjaa tuettavaa maatalousrakentamista asetuksin ja niiden liitteinä annetuina rakentamismääräyksin ja – ohjein. Kotieläintalouksille on laadittava pelastussuunnitelma, joka on toimitettava pelastusviranomaiselle. (MMM asetus tuettavaa rakentamista koskevista paloteknisistä vaatimuksista 474/2014) Käytännön tuen myöntää ELY-keskus.

- C. Alueen pelastustoimen tehtävänä on tarkastaa, että Öljyvahinkojen torjuntalain 1673/2009 14—16 §:ssä tarkoitetun toiminnan harjoittajalla on suunnitelman mukainen kalusto ja torjunta- valmius sekä ilmoittaa elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskukselle mahdollisesti havaitsemis- taan puutteista.

Yhdyspinta poliisi / pelastusviranomainen

- A. Ilotulitusnäytöksiä valvoo poliisi. Poliisiin tulee pyytää lausunto ilotulitenaityksestä pelastusviranomaiselta. Lisäksi poliisiin tulee toimittaa päätöksestä kopio pelastusviranomaiselle (valtioneuvoston asetus räjähteiden valmistuksen ja varastoinnin valvonnasta 819/2015, 61 §)
- B. Ilotulitteiden yksityistä käyttöä valvoo pelastusviranomainen. Pelastusviranomaiselle ei ole säädetty velvoitetta toimittaa tehtyä päätöstä poliisille, mutta käytäntö on usealla pelastuslaitoksella paikallisesti sovittu poliisin kanssa.
- C. Ilmoitus räjähtystyöstä tehdään poliisille. Poliisille ei ole säädetty velvoitetta toimittaa tehtyä päätöstä pelastuslaitokselle, mutta käytäntö on usealla pelastuslaitoksella paikallisesti sovittu poliisin kanssa. Poliisi voi toimittaa ilmoituksen ja tarvittaessa erillisen määräyksiä tai rajoituksia räjähtystyön suorittamisesta sisältävän päätöksen edelleen pelastusviranomaiselle.
- D. Yleisötilaisuuden pelastussuunnitelma tulee toimittaa pelastusviranomaiselle arvioitavaksi. Pelastusviranomaisen on tarvittaessa toimitettava suunnitelma poliisille sekä ensihoidosta vastaa-

valle terveysturvaviranomaiselle. (PelL 16 §) Usealla pelastuslaitoksella on käytäntönä, että suunnitelma siihen annettuine kommentteineen toimitetaan aina tiedoksi poliisille. Ilmoitus voi olla myös poliisin myöntämän luvan ehtona.

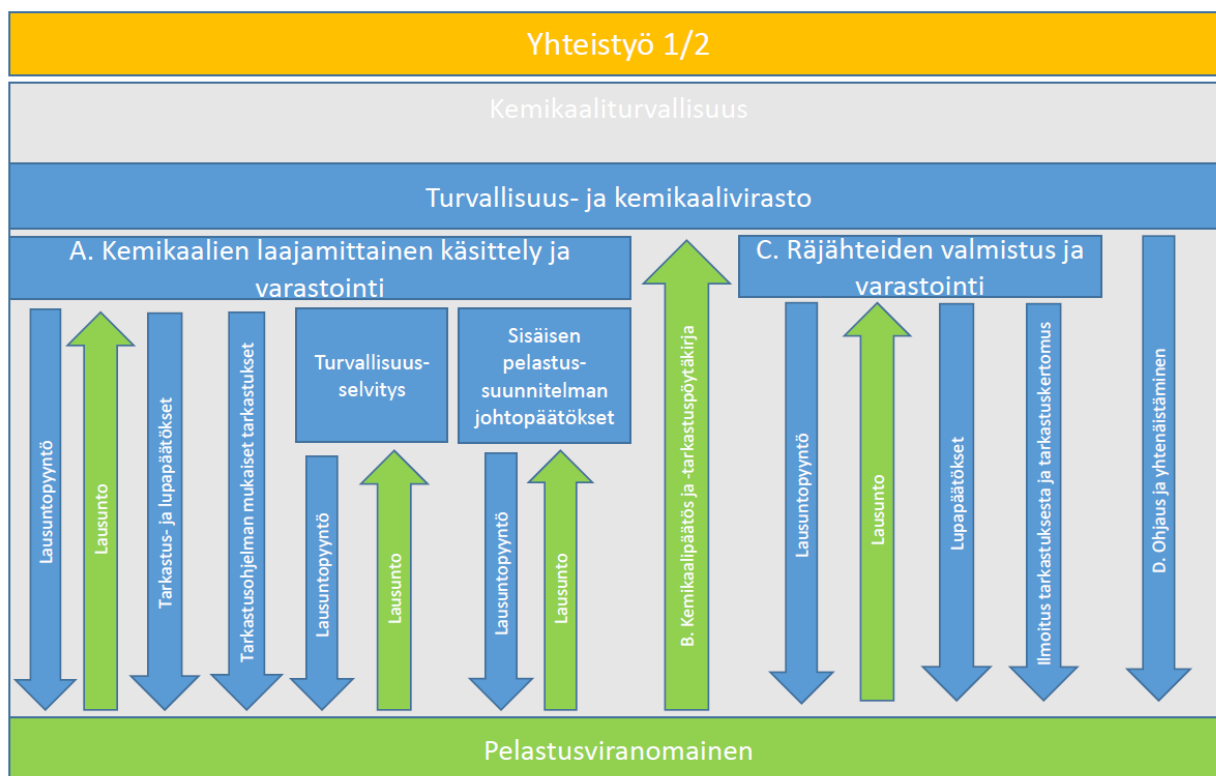
- E. Ampuma-aseasetuksen (145/1998) 10 §:ssä säädetään asealan elinkeinoluvan hakemisesta. Hakemukseen on liitettävä sen kunnan palo- ja pelastusviranomaisen sekä poliisilaitoksen lausunto, jonka alueella asealan elinkeinoa aiotaan harjoittaa. Lupaviranomainen voi vaatia hakijaa esittämään muitakin luvan antamisen edellytyksiä koskevia selvityksiä.

Poliisi päättää myös yleisten teiden sulkemisesta esimerkiksi yleisötilaisuuteen, kulkueeseen, mielenilmaisuun tai rallitestiajoon liittyen, jotka poliisi toimittaa tiedoksi pelastusviranomaiselle.

Poliisi ja pelastusviranomainen tekevät tyypillisesti tiivistä yhteistyötä varsinkin yleisötapahtumien turvallisuuden edistämiseksi. Yhteistyöhön kuuluu yhteistarkastuksia ja esim. etukäteiskokouksia isojen tilaisuuksien järjestäjien kanssa. Poliisilla on myös mahdollisuus kieltää yleisötilaisuuden järjestäminen.

Pelastuslaitoksen ja poliisilaitoksen johdon erikseen sopimalla tavalla, pelastusviranomainen voi osallistua poliisin kanssa vaarallisten aineiden kuljetusten yhteisvalvontoihin. Näissä valvonnoissa pelastusviranomainen toimii asiantuntijana vaarallisten aineiden ominaisuuksiin ja kuljetusauton rakenteisiin liittyvissä asioissa.

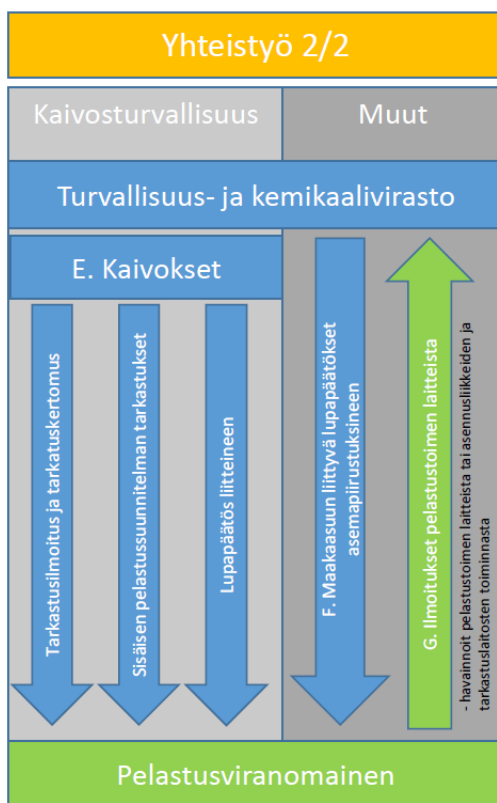
Yhdyspinta Turvallisuus- ja kemikaaliviranomainen Tukes / pelastusviranomainen

- A. Lupaa kemikaalien laajamittaiseen teolliseen käsittelyyn ja varastointiin haetaan kirjallisesti Turvallisuus- ja kemikaalivirastolta. Tukesin tulee lupahakemusta käsitellessään pyytää lausunto muun muassa pelastusviranomaiselta. Tukesin on toimitettava tieto tarkastus- ja lupapäätök-

sestä pelastusviranomaiselle. Tukesin on ilmoitettava myös tarkastusohjelman mukaiset tarkastukset ja turvallisuusselvitystä koskevat johtopäätökset pelastusviranomaiselle. Ennen turvallisuusselvityksen ja sisäisen pelastussuunnitelman johtopäätösten ilmoittamista on Tukesin kuitenkin varattava pelastusviranomaiselle mahdollisuus esittää mielipiteensä turvallisuusselvityksestä. Ilmoitusvelvollisuus koskee myös hyväksytyjä tarkastuslaitoksia. (685/2015)

- B. Vaarallisen kemikaalin vähäistä teollista käsittelyä ja varastointia saa harjoittaa tekemällä sitä ilmoituksen. Toiminnanharjoittajan tulee tehdä ilmoitus pelastusviranomaiselle. Ilmoituksesta tehty päätös toimitetaan tiedoksi Tukesille. (685/2015)
- C. Räjähdeiden valmistusta ja varastointia valvoo Tukes (819/2015). Tukesin on räjähteiden valmistuksen tai varastoinnin lupahakemuksen käsittelyn tueksi pyydettävä pelastuslaitokselta lausunto. Lisäksi lupapäätöksestä tulee toimittaa tieto pelastuslaitokselle. Tukesin on ilmoitettava käyttöönototarkastuksesta pelastusviranomaiselle ja lisäksi toimitettava tarkastuskertomus pelastusviranomaisen käyttöön.
- D. Turvallisuus- ja kemikaalivirasto ohjaa ja yhtenäistää pelastusviranomaisten ja poliisin toimintaa kemikaalilain säännösten noudattamisen valvonnassa. (390/2005 116 §)

- E. Tukesin on toimitettava ilmoitus kaivoksen tarkastuksesta sekä tarkastuskertomus pelastusviranomaiselle. Kaivosviranomaisen rooli (Kaivoslaki 621/2011: 123 §): Valvontaviranomaisen on lisäksi toimitettava sisäiseen pelastussuunnitelmaan tehdyt tarkastukset pelastusviranomaiselle. Lisäksi lupaviranomaisen on toimitettava lupapäätös ja hakemukseen liittyvät pelastussuunnitelmaa koskevat muut asiakirjat pelastusviranomaiselle huomioon otettavaksi niiden toimialalla tehtäviä suunnitelmia varten (esim. ulkoinen pelastussuunnitelma).

- F. Asetuksen maakaasun käsittelyn turvallisuudesta (551/2009) mukaisesti Tukesin on toimitettava jäljennös maakaasun siirtoa ja jakeluputkistoa sekä erillistä suurta käyttökohdetta ja tiettyä aluetta koskevasta lupapäätöksestä asemapiirustuksineen pelastusviranomaiselle.
- G. Laki pelastustoimen laitteista (10/2007) velvoittaa pelastusviranomaisen ilmoittamaan Tukesille havaitsemistaan pelastustoimen laitteita taikka asennusliikkeiden tai tarkastuslaitosten toimintaa koskevista vakavista puutteista.

Maakaasu-, nestekaasu- ja öljylämmityslaitteistojen asennus- ja huoltotoimintaa sekä maanalaisten öljysäiliöiden tarkastusta saavat tehdä vain hyväksytyt liikkeet. Tukes valvoo hyväksytyjen liikkeiden toimintaa. (558/2012)

Tukes valvoo osaltaan yleisötilaisuuksien kuluttajaturvallisuutta. Yhteistyö pelastuslaitosten ja Tukesin välillä perustuu yhteisiin käytäntöihin ja sopimuksiin.

8.4.2 Kunnalliset viranomaiset

Yhdyspinta ensihoidosta vastaava viranomainen/ pelastusviranomainen

Yleisötilaisuuden pelastussuunnitelma tulee toimittaa pelastusviranomaiselle arvioitavaksi. Pelastusviranomaisen on tarvittaessa toimitettava suunnitelma poliisille sekä ensihoidosta vastaavalle terveystoimintaviranomaiselle. (PelL 16 §) Paikallisesti on sovittava, missä tilanteissa ensihoidosta vastaava viranomainen suunnitelman haluaa vai toimitetaanko kaikki tulleet suunnitelmat heille.

Ensihoidosta vastaava viranomainen voi osallistua myös yleisötapahtuman valvontakäyntiin ja olla mukana yleisötapahtumiin liittyvissä neuvotteluissa.

Yhdyspinta kaavoittaja / pelastusviranomainen

Yhteistyö nojautuu hyviin käytänteisiin. Lainsäädännöllistä velvoitetta ei pelastusviranomaiselle kaavoituksessa ole. Yhteistyömuotona on usein kaavavalmisteluun liittyvät lausuntopyynnöt.

Yhteistyössä kaavoittajan kanssa voidaan tuoda asiantuntijuutta mm. seuraaviin asioihin: Alueen saavutettavuus, sammutusveden saanti, pelastustoiminnan tilantarve, tapahtuneet onnettomuudet, riskialueet ja pelastustoimen toimintavalmiuden suunnitteluohjeen huomioimisen vaikutukset.

Yhdyspinta kunnan eläinlääkäri / pelastusviranomainen

Yhteistyötarpeet voi tulla esille esimerkiksi valvontatyön yhteydessä havaittujen eläinten hoitamiseen liittyvien epäkohtien myötä. Tällöin pelastusviranomaisen velvollisuus on tehdä eläinsuojeluilmoitus kunnan eläinlääkärille. (Eläinsuojelulaki 247/1996.)

Yhdyspinta muiden pelastuslaitosten kanssa

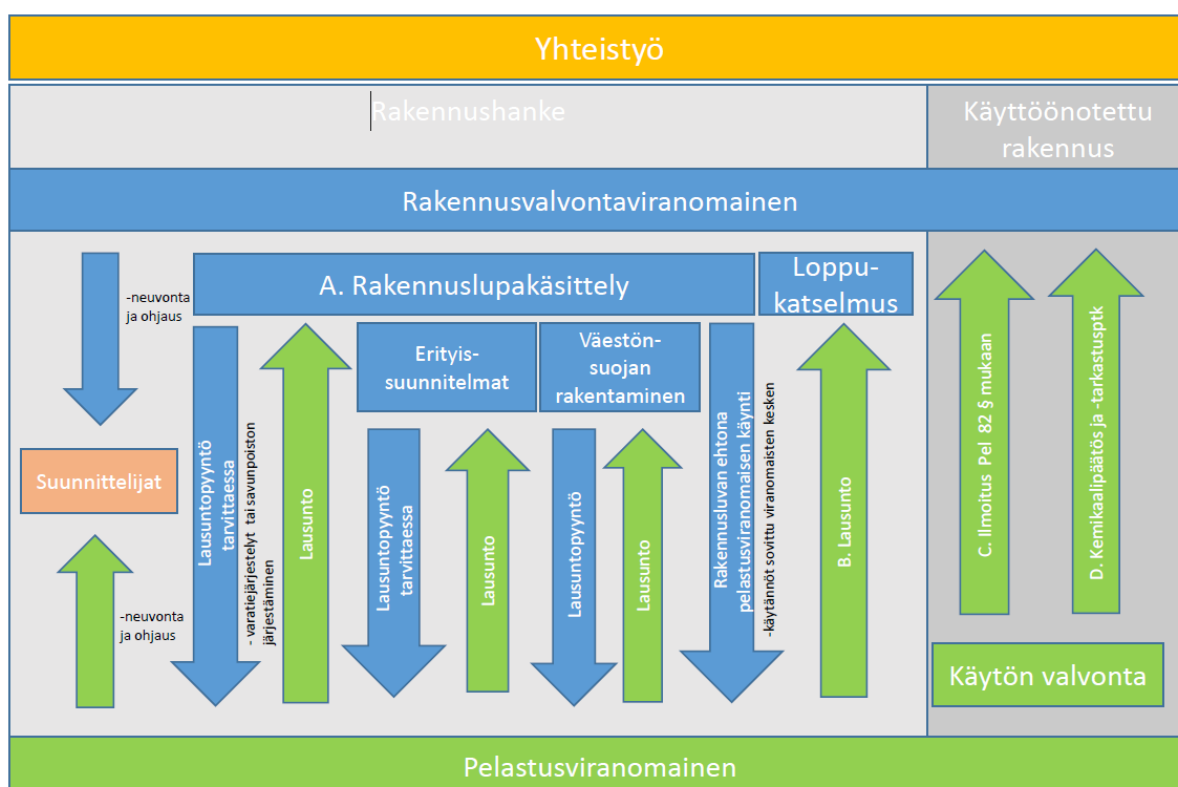
Muiden pelastuslaitosten kanssa tapahtuvassa yhteistyössä pyritään muodostamaan yhteisiä käytänteitä ja jakamaan asiantuntijuutta. Tässä työssä toimii yhteistyöalustana pelastuslaitosten kumppanuusverkosto (www.pelastuslaitokset.fi).

Tässä on kuvattu yksi käytännön esimerkki yhteisen linjauksen/toimintamallin hahmottamisesta ja asiaan liittyvästä tiedonvaihdosta: Usean pelastustoimen alueella tapahtuvan samankaltainen tapah-

tuman (sama toiminnanharjoittaja, esim. kiertävä sirkus tai tivoli) valvonta ja ohjeistus tulisi tehdä yhteistyössä näiden alueiden pelastusviranomaisten kesken. Useimmiten sen alueen pelastusviranomaisen, josta toiminta sinä vuonna alkaa, neuvottelee toiminnanharjoittajan kanssa pelastussuunnitelmasta ja turvallisuuteen liittyvistä asioista. Tämän jälkeen pelastussuunnitelma ja muut asiakirjat lähetetään kaikille pelastustoimen alueille, jossa toimintaa sinä vuonna järjestetään.

Tiedonvaihto on ensiarvoisen tärkeää tällaisissa useamman valvojan pelastusviranomaisen tapauksissa. Pelastussuunnitelman hyväksyvälle pelastuslaitokselle on tärkeää antaa tiedoksi edellisvuosina ilmenneitä asioita, jotta ne voidaan ottaa huomioon seuraavan vuoden toimintaa ohjeistettaessa.

Yhdyspinta rakennusvalvontaviranomainen / pelastusviranomaisen

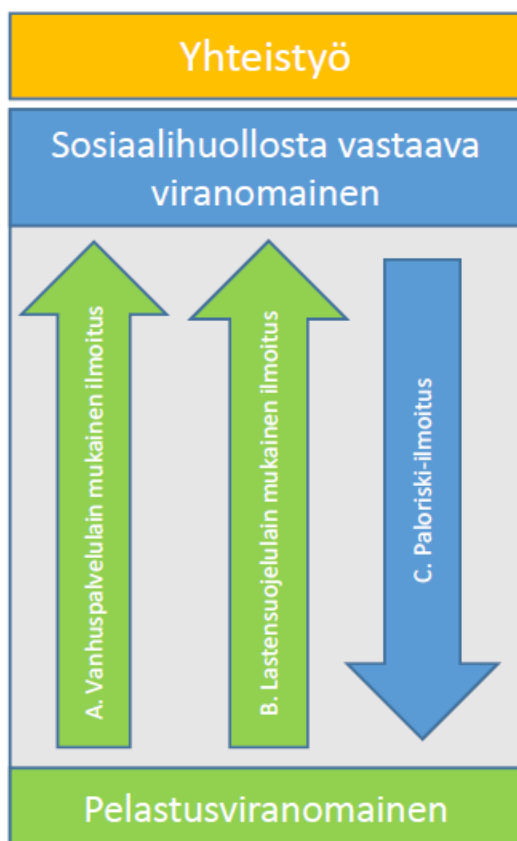
- A. Rakennusvalvontaviranomaisen ja pelastusviranomaisen yhteistyöllä on pitkät perinteet, vaikka Maankäyttö- ja rakennuslaissa (132/1999) ei ole säädetty pelastusviranomaiselle tehtäviä. Ympäristöministeriön asetuksen rakennusten paloturvallisuudesta (848/2017) perustelumuiotissa on kaksi mainintaa pelastuslaitoksista: varatien järjestämisestä kuullaan pelastusviranomaisia ja savunpoiston järjestelyistä neuvotellaan pelastusviranomaisen kanssa.

Pelastuslain 71 § mukaan rakennusvalvonta voi pelastusviranomaista kuultuaan sallia rakennettavaksi kahta tai useampaa rakennusta varten yhteisten väestönsuojan. Lisäksi pelastuslain 75 § mukaan rakennusvalvontaviranomainen voi pelastuslaitosta kuultuaan myöntää poikkeuksia väestönsuojan teknisistä vaatimuksista tai sen koko- ja sijaintivaatimuksista.

Pelastusviranomaisen sekä rakennusvalvontaviranomaisen antavat molemmat ohjausta ja neuvontaa rakennushankkeeseen ryhtyville sekä suunnittelijoille.

- B. Pelastuslaitos voi sopia paikallisesti, mitä muita palveluita tarjotaan. Asia voidaan kuvata palvelusopäätöksessä ja valvontasuunnitelmassa. Yhteistyöhön on perinteisesti kuulunut käynti rakennustyömaalla (erityinen palotarkastus), jossa pelastusviranomainen on antanut osaltaan lausunnon rakennuksen käyttöönoton tilanteesta rakennusvalvontaviranomaisen päätöksen tueksi.
- C. Alueen pelastusviranomaisen tulee kuulla kunnan rakennusvalvontaviranomaista valmisteltaessa pelastuslain 82 § 1 momentissa tarkoitettua määräystä kohteessa edellytettävistä turvallisuusvaatimuksista, jos turvallisuusvaatimusten toteuttaminen edellyttää rakennuslupaa tai toimenpidelupaa.
- D. Pelastusviranomaisen tulee toimittaa rakennusvalvonnalle päätökset ja käyttöönoton pöytäkirjat valvomistaan vaarallisten kemikaalien vähäisestä teollisesta käsittelystä ja varastoinnista. (VN:n asetus vaarallisten kemikaalien käsittelyn ja varastoinnin valvonnasta 685/2015, 36 § ja 37 §)

Yhdyspinta sosiaaliviranomaisen / pelastusviranomaisen

- A. Vanhuspalvelulain (980/2012) mukaan, mikäli alueen pelastustoimen palveluksessa oleva on tehtävässään saanut tiedon sosiaali- ja terveydenhuollon tarpeessa olevasta iäkkästä henkilöstä, joka on ilmeisen kykenemätön vastaamaan omasta huolenpidostaan, terveydestään tai turvallisuudestaan, hänen on salassapitosäännöksen estämättä viipymättä ilmoitettava asiasta kunnan sosiaalihuollosta vastaavalle viranomaiselle.
- B. Lastensuojelulain (417/2007) mukaan muun muassa palo- ja pelastustoimen palveluksessa olevat henkilöt ovat velvollisia salassapitosäännösten estämättä viipymättä ilmoittamaan kunnan sosiaalihuollosta vastaavalle toimielimelle, jos he ovat tehtävässään saaneet tietää lapsesta, jon-

ka hoidon ja huolenpidon tarve, kehitystä vaarantavat olosuhteet tai oma käyttäytyminen edellyttää lastensuojelun tarpeen selvittämistä.

- C. Sosiaaliviranomaisella on velvollisuus ilmoittaa pelastuslain 379/2011 42 § mukaisesta havaitsemastaan onnettomuusriskistä pelastusviranomaiselle salassapitosäännösten estämättä.

Sosiaaliviranomaisen ja pelastusviranomaisen yhteistyö on tärkeää varsinkin paloriskiasuntojen turvallisuuden parantamisessa. Paloriskiasuntojen kuntoon saattaminen saattaa vaatia toimenpiteitä molemmilta viranomaisilta.

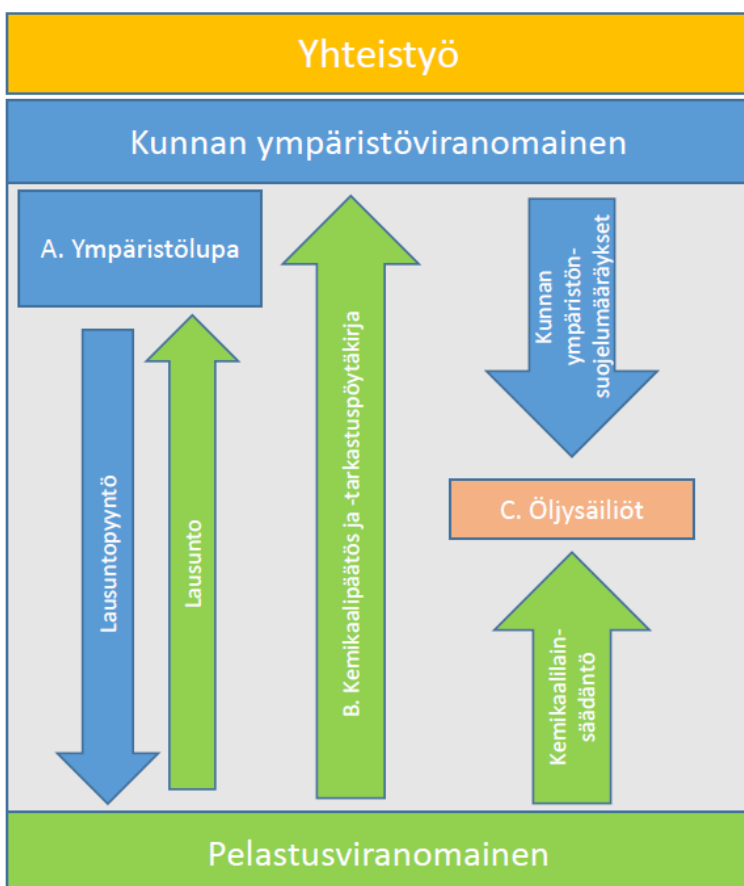
Yhdyspinta ympäristöterveysviranomaiset / pelastusviranomainen

Majoitushuoneistoja koskevat ilmoituksen ja niihin liittyvät valvontakäynnit on ilmoitettava pelastusviranomaiselle (Terveystensuojelulaki 763/1994 15 §).

Ympäristöterveysvalvonnan kanssa tehdään yhteistyötä myös erityisesti paloriskiasuntojen yhteydessä. Asunnoissa saattaa olla molempien viranomaisten valvontavastuulle kuuluvia asioita.

Ympäristöterveysvalvonnan kanssa tehdään lisäksi yhteistyötä yleisötapauksissa ja kemikaaliturvallisuudessa.

Yhdyspinta ympäristöviranomaiset / pelastusviranomainen

- A. Ympäristönsuojelulain lupakäsittelyyn liittyvässä 42.1 § kohdissa 2 ja 5 pyydetään yleensä lausunto pelastusviranomaiselta. Pelastusviranomaisen katsotaan olevan kohdassa mainittu yleistä etua valvova viranomainen.
- B. Vaarallisten kemikaalien varastointia harjoittavien laitosten valvonnassa pelastusviranomaisen tekemä päätös on veloitettu toimittamaan tiedoksi ympäristöviranomaiselle (685/2015).
- C. Lämmitysöljyn säilyttäminen on kemikaaliturvallisuuslain (390/2015) ja sen nojalla annettujen asetusten alaista toimintaa. Pelastusviranomainen säädösten valvontaviranomaisena valvoo huolellisuus- ja huolehtimisvelvoitteen toteutumista. Lisäksi pelastusviranomainen valvoo erityisesti maanalaisten öljysäiliöiden kuntoa pohjavesialueella ja näistä säiliöistä on toimitettava pelastuslaitokselle määräaikaistarkastuspöytäkirja (344/1983). Muualla sijaitsevien öljysäiliöiden teknisen kunnon valvonta pohjautuu yleensä paikallisiin ympäristönsuojelumääräyksiin ja sitä valvoo kunnan ympäristönsuojeluviranomainen.

Öljylämmityslaitteistojen asentamista valvoo pelastusviranomainen. Pelastusviranomaisen on huomioitava, että kunnan ympäristönsuojelumääräyksissä voi olla kemikaalilainsäädäntöä tiukempia vaatimuksia esim. öljysäiliöiden asentamisesta maan alla tai säiliöiden poistamisesta käytöstä.

Myös muiden ympäristölupaviranomaisen käsittelemien lupa-asioiden päätöksiä tueksi saatetaan pyytää lausuntoa pelastusviranomaiselta. Tällaisia voivat olla mm. luvanvaraisessa ja rekisteröityvässä toiminnassa tapahtuneen poikkeuksellisen toiminnan vaatima päätös (YSL 123 §) tai leirintäalueen käsittely (jos kunnassa ympäristönsuojeluviranomainen toimii leirintäalueviranomaisena).

8.4.3 Muut toimijat

Yhdyspinta tarkastuslaitokset / pelastusviranomainen

Tarkastuslaitosten tulee ilmoittaa pelastusviranomaiselle vakavista puutteista. Puutteet ilmoitetaan toimittamalla tarkastuspöytäkirjat (Laki pelastustoimen laitteista 10/2007). Tulleet ilmoitukset on tarkastettava ja tehtävä riskiarviointi tehtävistä toimenpiteistä.

Yhdyspinta öljysäiliötarkastajat / pelastusviranomainen

Pohjavesialueella sijaitsevien maanalaisten öljysäiliöiden tarkastuspöytäkirjat tulee toimittaa pelastusviranomaiselle (KTM:n päätös 344/1983). Tulleet ilmoitukset on tarkastettava ja tehtävä riskiarviointi tehtävistä toimenpiteistä. Valvonta kohdistuu eritoten C- ja D-luokan säiliöihin. Asiassa on syytä tehdä yhteistyötä kunnan ympäristöviranomaisen kanssa.

Yhdyspinta öljylämmityslaitteistojen asennusliikkeet / pelastusviranomainen

Öljylämmityslaitteistojen asennusliikkeiden tulee toimittaa pelastusviranomaiselle todistus asentamistaan öljylämmityslaitteistoista tai niiden oleellisista muutoksista. Pelastusviranomaisen tulee tehdä tarkastus laitteistolle kolmen kuukauden kuluessa sen asentamisesta. (Vaarallisten kemikaalien varastointiasetus 685/2015)

9. Seuranta

9.1 Vuosittaiset työsuunnitelman päivitykset

Valvontasuunnitelman työnjohdollinen toteutus suunnitelma on esitetty taulukoissa 1-3, 5-7 ja taulukot A1-A6, päivitetään vuosittain. Valvonta- ja tarkastustyö suoritetaan tammi-marraskuun aikana ja joulukuu varataan päivitystyölle. Tammikuussa valvontatyö jatkuu toimipaikan valvontasuunnitelman mukaisesti. Tammikuussa palotarkastusohjelmaan tehdään työsuunnitelma, jossa on määriteltä valvontakohteiden suunniteltu tarkastuskuukausi ja kohteen vastuu tarkastaja. Tarkastusajankohdat on sovittava viimeistään suunniteltuna tarkastuskuukautena ja lopullinen tarkastuskuukausi sovitaan kohteen edustajan toiveet huomioiden.

Valvontakohteiden tarkastusajankohdat on pyrittävä jakamaan tasaisesti tammi-marraskuulle niin, että kesäkuun loppuun mennessä on tehtynä 50 % valvontatyöstä. Valvontatyö raportoidaan puolivuositain. Toiveiden mukainen vuosilomien ajankohta on huomioitava tarkastusajankoh-
ten suunnittelussa.

Valvontasuunnittelu toimipaikoittain

- Valvontasuunnitelman työnjohdollinen osuus, tulevan vuoden suunnittelutaulukot 1-3 ja A1-A6 ja seurantavuoden taulukot 5-7 sekä päivitetään vuosittain toimipaikoilla sharepointtiin.

9.2 Yhteenveto kalenterivuoden aikana suunnitellusta valvonnasta

Taulukko 1. Kahtena seuraavana vuonna suunniteltujen valvontakäyntien lukumäärä.

Kohde	Kohteita yhteensä [lkm]	Vuonna 2019 tarkastettavat kohteet [lkm]	Vuonna 2020 tarkastettavat kohteet [lkm]
A1 Ympärivuorokautisessa käytössä olevat kohteet	753	280	308
A2 Opetusrakennukset ja päiväkodit	270	108	121
A3 Kokoon-tumis- ja liiketilat	1057	323	275
A4 Teollisuus- ja varastorakennukset	745	181	178
A5 Maatalousrakennukset	234	71	49
A6 Muut rakennukset	600	154	99
Asuinrakennukset Omavalv. 1/20 ja poiminta 1/20	53189	2736	2736
Vapaa-ajan rakennukset Itsearviointi 1/20 ja poiminta 1/20	29387	1469	1469
Yhteensä (A1 – A6)	3659	1026	1030

Lähde: Merlot Pronto-tilasto2/ TR/11.2.2019 ja valvontasuunnitelma tilastot - 10 vuotta/TR/15.2.2019

9.3 Valvontatyöhön tarvittavat resurssit

Taulukko 2. Resurssitarve vuodelle 2019

Kohde	Kohteet kpl	HTV tarve
Valvontasuunnitelma A1- A6 kohteet (8h/kohde) Valvontasuunnitelma 2019	1026	5,5
Paloturvallisuuden itsearviointi, Asuinrakennukset osoitteiden poiminta ja lähettäminen Merlotista, vastauksien käsittely, Merlottiin kirjaaminen. 0,6 h/ kohde ja 1500h= htv	2738	1,1
Paloturvallisuuden itsearviointi. Asuinrakennukset kohdekäynti 4h/ kohde Valvontasuunnitelma 2018	137	0,4
Paloturvallisuuden itsearviointi. Vapaa-ajan rak, osoitteiden poiminta ja lähettäminen Merlotista, vastauksien käsittely, Merlottiin kirjaaminen. 0,6 h/ kohde.	1469	0,6
Paloturvallisuuden itsearviointi. Vapaa-ajan rak. kohdekäynti 6h/ kohde Valvontasuunnitelma 2018	74	0,3
Asiakirjavalvonta (3h/kohde) (Toteutum tiedot 2018/ Pronto)	461	0,9
Kemikaalilaki tark. ja päät. (8h/kohde) (Toteutuma 2018/ Pronto)	77	0,4
Asiantuntija palvelut (6h/kohde) (Toteutuma 2018/Pronto)	352	1,4
Käsitellyt poistumisturvallisuusselvitykset (6h/kohde), (Toteutuma 2018/ Pronto)	54	0,2
Arvioitu HTV	-	10,8

Lähde: Merlot Pronto-tilasto2/ TR/11.2.2019 ja Pronto toteutuma tiedot 2018/ 15.2.2019 TR

Taulukko 3. Resurssien tarve seuraavat vuosina 2020-2022.

Kohde	Kohteet 2020	Kohteet 2021	Kohteet 2022
Valvontakohteet	1030	975	1057
Asuinrakennukset	2736	2736	2736
Vapaa-ajan rak.	1469	1469	1469
HTV edelliset	7,9	7,6	8
HTV muut	4,1	4,1	4,1
HTV yhteensä	12	12	12

Lähde: Merlot Pronto valvontasuunnitelma tilastot - 10 vuotta

9.4 Yhteenveto seurantavuoden aikana suoritettavasta valvonnasta

Pelastuslautakunta hyväksyi 6.3.2018 Lapin pelastuslaitoksen Valvontasuunnitelman, jossa oli määritelty toimipaikoittain palotarkastettavat kohteet ja tarkastusvälit. Valvontatyön yhteydessä tehdään riskienarviointia kohteissa sekä tiedostojen päivittämistyötä.

Hyväksytyyn valvontasuunnitelman A1-A6 kohteiden määrä väheni 91 kohteella. Kohteiden lukumäärä muuttuu vuoden edetessä, koska kohteita luokitellaan koko ajan uudelleen käyntien ja muiden selvitysten edetessä sekä kohteista johtuvien syiden takia. Kohdeluettelossa on useita kohteita, joissa ei välttämättä ole enää tarkastusajankohtana toimintaa tai joiden toiminta on muuttunut.

Selvityspyynnöt pyydettiin valvontatyön toteutuman takia kahdesta toimipaikasta.

Toimialueenpäälliköt vastaavat onnettomuuksien ehkäisyn pelastuspäällikölle toimialueensa Erhe- ja valvontamaksujen toteutumisesta sekä valvontatyön riittävästä resursoinnista. Lautakunta edellyttää hyväksytyyn valvontasuunnitelman toteutumista 100 %, joka ei sisällä oikeutta siirtää kohteita seuraavalle vuodelle ilman erikseen esille tuotua ja toimialueenpäällikön hyväksymää syytä.

Taulukko 5. Yhteenveto seurantavuoden aikana suoritettavasta valvonnasta ja resursseista.

Kohde=a	Vuonna 2018 oli suunniteltu tarkastuksia.	Vuonna 2018 on tehty tarkastukset ja palvelut.	Laskennallinen HTV tarve tehdyille tarkastuksille.
Valvontasuunnitelma A1- A6 kohteet (8h/kohde)	951	790	4,2
Muut palotarkastukset (jälki,erityinen, ylim., yleisötapahtuma) (6h/kohde)		445	1,8
Asiakirjavalvonta (3h/kohde) (Toteutum tiedot 2018/ Pronto)		467	0,9
Kemikaalilaki tark. ja päät. (8h/kohde) (Toteutuma 2018/ Pronto)		112	0,6
Asiantuntija palvelut (6h/kohde) (Toteutuma 2018/Pronto)		143	0,6
Käsitellyt poistumisturvallisuusselvitykset(6h/kohde), (Toteutuma 2018/ Pronto)		37	0,2
			8,3

9.5 Valvonnan toteutumisen kirjaaminen PRONTOon

Toteutunutta valvontaa verrataan vuosittain suunniteltuun. Sekä suunnitellut että toteutuneet tarkastusmäärät kirjataan PRONTOon onnettomuuksien ehkäisy lomakkeeseen. Lomakkeelle kerätään sekä valvontasuunnitelman mukaiset määräaikaiset että muut tarkastukset.

Taulukko 6. Määräaikaisten valvontakohteiden seurantavuoden tiedot.

Taulukko 6. Määräaikaisten valvontakohteiden seurantavuoden tie- dot.	Kohteita kpl Itäinen Pohjoinen Läntinen Yhteensä	Vuonna 2018 to- teutettavaksi suunniteltujen tarkastusten mää- rä [kpl]	Vuonna 2018 suo- ritettujen tarkas- tusten lukumäärä [kpl]	Tarkastus- prosentti (toteu- tunut lkm / suunniteltu lkm) [%]
A1 Ympärivuoro- kautisessa käytössä olevat kohteet	264 315 174 753	76 101 86 263	86 106 44 231	113% 105% 51% 89%
A2 Opetusraken- nukset ja päiväko- dit	114 66 90 270	49 35 34 118	35 36 20 91	71% 103% 59% 77%
A3 Kokoonntumis- ja liiketilat	381 288 388 1057	66 55 97 218	72 62 47 181	109% 113% 48% 83%
A4 Teollisuus- ja varastorakennukset	325 103 317 745	69 19 70 158	66 19 38 123	96% 100% 54% 78%
A5 Maatalousra- kennukset	100 46 88 234	27 9 21 57	26 9 22 57	96% 100% 105% 100%
A6 Muut rakennuk- set	205 165 229 599	47 29 61 137	40 31 31 102	85% 107% 51% 68%
Yhteensä	3658	951	790	83%

Lähde: Merlot Pronto-tilasto2/ TR/16.2.2019

Valvontatoiminnan resursseja ja tuloksellisuutta johdetaan toimialueen johtoryhmissä. Toimialueen päälliköille on vastuussa valvonnan toteutumisesta pelastuspäälliköille. Riskienhallintapäälliköt raportoivat valvonnan toteutumisen toimialueittain pelastuspäälliköille.

Valvontakohteiden A1 -A6 toteutuma kehittyminen vuosina 2013 - 2018

Vuosi	Pelk. hyv. valv.s.	Lopullinen suunn.	Toteutuma	Prosentti
2013	1172	1202	898	75 %
2014	1169	1221	1006	82 %
2015	1260	1111	1097	99 %
2016	1245	1021	1021	100 %
2017	1169	940	881	94 %
2018	1057	951	790	83 %

Lähde: Valvontasuunnitelma 2014- 2018/ Merlot Pronto-tilasto2/ TR/16.2.2019

Valvontakohteiden A1 - A6 toteutuman kehittyminen toimialueittain vuosina 2013 - 2018

Vuosi	Läntinen toimialue			Itäinen toimialue			Pohjoinen toimialue		
	Suunn.	Tot.	%	Suunn.	Tot.	%	Suunn.	Tot.	%
2013	466	301	65 %	367	373	101 %	369	224	61 %
2014	578	458	79 %	327	300	92 %	316	248	79 %
2015	420	385	92 %	454	461	102 %	237	251	106 %
2016	383	361	94 %	374	389	104 %	264	270	102 %
2017	362	320	88 %	342	346	101 %	236	215	91 %
2018	369	202	55 %	334	325	97 %	248	263	106%

Lähde: Valvontasuunnitelma 2014- 2018/ Merlot Pronto-tilasto2/ TR/16.2.2019

9.6 Resurssien kirjaaminen PRONTOon

Onnettomuuksien ehkäisytyöhön käytettävät resurssit kirjataan PRONTOon henkilötyövuosina. Resursseiksi ei lasketa pelkästään valvontatyöhön käytettyjä henkilötyövuosia, koska muillakin työmenetelmillä on hyvin merkittävä vaikutus onnettomuuksien määrään. Onnettomuuksien ehkäisevän työn vaikuttavuutta voidaan arvioida vertaamalla alueen resursseja alueella sattuneisiin onnettomuuksiin. Resursseissa erotellaan päätoimiset, osa-aikaisesti toimivat, työvuorot, sopimuspalokunnat sekä muun sopimuksen perusteella toimivat. Tiedot kerätään vuodenvaihteessa kuluneen vuoden toteumasta.

Taulukko 7. Onnettomuuksien ehkäisyyn käytetyt henkilöresurssit vuonna 2018.

Onnettomuuksien ehkäisyn resurssit	HTV yhteensä vuonna 2018
Valvonta ja TUVI	Länsi+itä+pohjoinen = yht.
Päätoimiset palotarkastajat , työaika 100%	$0,7+0,3+0,4= 1,4$
Riskienhallintapäällikkö , työaika 100%	$0,6+1+0= 1,6$
Riskienhallintapäällikkö P3:päivystys, työaika 60%	$0+0+0,6= 0,6$
Muu varallaoloa tekevä päällistö , työaika 10- 50 %	$2+ 2+1,6=5,6$
Työvuorossa olevat palo esimiehet, ylipalomiehet ja palomiehet	$0+0,5+0=0,5$
Sopimuspalokunnat	$0,2+0,2+0,2=0,6$
Muut sopimuksen perusteella toimivat	$0+0+0=0$
Yhteensä:	$3,5+4+2,8= 10,3$

Resurssien laskenta

Onnettomuuksien ehkäisyssä henkilötyövuosi on määritelty 1500 tuntiin, koska henkilöresurssista pelastustoiminnan valmiuden ylläpitoon on sidottu resursseista 95%. Satunnaiset tehtävät on huomioitu 1500 tunnin määrittelyssä htv:ssä. Päätoimisista palotarkastajia ei vuonna 2018 ollut ja läntisen alueen kasarmointiin siirtymisen valmistelu ja siirtyminen vähensivät onnettomuuksien ehkäisyyn käytettäviä resursseja niin, että se näkyi selvästi tilastoissa. Läntisen toimialueen toteuma oli 88 % vuonna 2017 ja se tipahti 55 %:iin vuonna 2018.

- ❖ Muihin kuin asuinrakennuksiin tehtyjen palotarkastusten työpanos mitoitetaan keskimäärin 8 h/kohde. Aika sisältää valmistautumisen ja valvontatoimenpiteet.
- ❖ Koulutus-, neuvonta ja valistustilaisuuksiin käytetyt työtunnit. Työtunnit sisältävät tilaisuu- den keston lisäksi valmisteluun ym. kuluneen ajan. Turvallisuusviestintätilaisuuksiin käytetty työaika oli Pron- ton mukaan yhteensä 1650 tuntia ja valmisteluineen turvallisuusviestintää arvioitiin käytetyn työaikaa yhteensä 3 htv.
- ❖ Tarvittaessa voidaan lisäksi arvioida suunnittelijoiden ohjaukseen, lausuntoihin yms. muu- hun onnettomuuksien ehkäisyyn käytetty työpanos vuositasolla.

9.7 Alueellisen seurannan työvälineitä

Seuranta on oleellinen osa riskiperusteista valvontaa. Ensi vaiheessa seurantamenetelmät pohjautuvat tällä hetkellä helposti saatavilla olevaan tilastoaineistoon. Tavoitteena on valita seurattavat muuttujat siten, että ne vastaavat riittävällä tasolla pelastuslaitosten valvonnan ja onnettomuuksien ehkäisytyön painotuksia. Alueellisesti käytössä olevan tilastoaineiston koko ja sen vaikutus johtopäätösten luotettavuuteen on huomioitava valittaessa tilastoaineistoa.

9.7.1. Valvonnan toteuttaminen

Pelastuslain mukaan valvonta perustuu riskien ja turvallisuuskulttuurin arviointiin. Palotarkastajat valvovat, että palo- ja henkilöturvallisuutta koskevia sääntöjä ja määräyksiä noudatetaan ja että pelastustoiminnan toimintaedellytykset kohteessa ovat olemassa. Valvottavat kohteet sekä valvontatoimenpiteet ja niiden kohdentaminen määritellään pelastuslaitoksen laatimassa valvontasuunnitelmassa. Tarkoituksena on kohdentaa resursseja valvonta-alueen riskejä ja muita erityisiä valvontatarpeita vastaavaksi. Valvontatyötä tehostetaan siirtämällä resursseja valvontakohteiden määrästä turvallisuuskulttuuriin vaikuttamiseen ja arviointityöhön.

Riskienarviointi tehdään omatoimisen varautumisen auditointi- ja arviointilomakkeistolla. Omatoimisen varautumisen auditointi- ja arviointimalli on tarkoitettu sekä pelastusviranomaisille palotarkastuksen suorittamiseksi, että organisaatioille turvallisuuden ja omatoimisen varautumisen kehittämiseksi. Valvontatyö on aloitettu keskimääräisillä tarkastusväleillä. Valvontatyön onnistumista valvotaan seuraamalla tarkastusaikavälien kehittymistä ja tarkastuksien toteutumista.

- Miten tarkastusaikavälien keskiarvot kehittyvät suhteessa periaatteellisiin tarkastusväleihin.
- Miten tarkastukset toteutuvat suhteessa suunniteltuun työhön eli tarkastusprosentin toteutuminen.

9.7.2. Suorituspohjaiset resurssien mitoitusarvot

Valvontasuunnitelmaohjeessa esitetään suorituspohjaiset resurssien keskimääräiset mitoitusarvot. Mitoitusarvot on arvioitu koulutuspäivillä lokakuussa 2011 kahdenkymmenenviiden koulutukseen osallistuneen pelastuslaitoksen viranhaltijan toimesta ja tarkistettu koulutuspäivillä helmikuussa 2016. Kohteiden auditoinnin ja arvioinnin koettiin vievän aikaa enemmän kuin oli arvioitu 2011.

Resurssien mitoituksen arvioinnissa on suuria puutteita. Ennakoimattoman valvonnan, asiantuntija-valvonnan, vaarallisten aineiden valvonnan, paloturvallisuuden itsearviointin, jälkitoimien ja kuumemisprosessin osalta mitoitusarvoja on vaikea arvioida, mittaustuloksia tai vertailutietoja ei ole käytössä. Myös valvontaprosessissa on puutteita ja prosessin täydentyminen hallintolain mukaiseksi vaatii lisää suoritteita ja työaikaa.

Onnettomuuksien ehkäisyyn käytettävissä olevien henkilötyövuosien arviointi ja olemassa oleva tarve on haasteellinen, koska palonehkäisytyötä tekevien osa-aikaisten viranhaltijoiden osuus on suuri. Arviointikulttuuria ei vielä ole. Pelastuslaitosten yhteistyö ja yhtenäinen suunnittelu tuo mahdollisuuden arviointikulttuurin kehittämiseen. Toimi- ja työpaikkakohtainen henkilökohtainen arviointi olemassa olevasta resurssitarpeesta on muuttumassa numeeriseksi arviointiksi, joka on paremmin vertailukelpoinen, toistettavissa ja tiedon lisääntyessä tarkentuva.

Valtakunnalliseen keskiarvoon verrattuna onnettomuuksien ehkäisyyn käytettävät resurssit suhteessa asukaslukuun ovat monilta osin vertailukelpoisia mutta myös eräiltä osin poikkeavia (harva-asutus, etäisyydet, pitkät toimintavalmiusajat jne.)

9.7.3. Vaikuttavuus

Valvontatyön vaikuttavuutta valvotaan seuraamalla onnettomuuksien esiintymistiheyden ja tapah-
tuneiden vahinkojen kehittymistä valvontasuunnitelman mukaisissa luokissa suhteessa asukaslukui-
hin. Esim.

- Rakennuspalojen ja rakennuspalovaarojen määrä
- Asuinrakennuspalojen ja asuinrakennuspalovaarojen määrä
- Muiden tulipalojen määrä
- Omaisuusvahingot sekä asuin- että kaikissa rakennuspaloissa ja rakennuspalovaa-
roissa.
- Omaisuusvahinkosumman kehitys asukaslukua kohden

Valvonnan vaikuttavuuden arviointi

Seuranta on oleellinen osa riskiperusteista valvontaa. Mittareiksi on valittu tunnuslukuja, jotka ovat mahdollisimman yksiselitteisiä ja joiden tuottaminen onnistuu Pronton työkalujen avulla.

Vaikuttavuuden arviointia suoritetaan vuosittain ja siitä laaditaan raportti toiminnan suunnittelun tueksi, tiedot kirjataan tarpeellisin osin toimintakertomukseen. Vaikuttavuuden arviointia pyritään kehittämään omatoimisesti ja huomioiden valtakunnallinen kehitystyö. Palokuolemien ja vakavien henkilövahinkojen seurannassa nojataan Pelastusopiston tekemään tutkimukseen, joka perustuu pelastuslaitosten tutkimiin vakaviin tulipaloihin.

Valvontaan käytettäviä mittareita verrataan mahdollisuuksien mukaan joko edellisten vuosien tilas-
toihin, verrokkipelastuslaitoksiin tai koko maan tietoihin. Valvonnan vaikuttavuuden arvioinnissa käytetään seuraavia mittareita:

Taulukko 8. Valvonnan vaikuttavuuden arviointi

Mittari	Lisätiedot
Henkilövahingot tulipaloissa	Palokuolemat ja vakavat loukkaantumiset
Osuus asuinrakennuspaloista, joissa ei ole ollut palovarointia [%].	Tarkastelut aineiston sallimissa rajoissa myös: Erillisissä pientaloissa, Rivi- ja ketjutaloissa ja Asuinkerrostaloissa
Rakennuspalojen ja rakennuspalovaarojen määrä valvontasuunnitelman mukaisissa ryhmissä suhteutettuna asukaslukuun [1/as*a].	Asukaslukua parempi suhteuttaja tässä tapauksessa olisi rakennusten tai kerrosneliöiden määrä. Mikäli tiedot ovat käytettävissä, suhteuttajana kannattaa käyttää ensisijaisesti niitä.
Osuus rakennuspaloista ja rakennuspalovaa- roista, joissa alkusammutusta yritettiin	
Osuus asuinrakennuspaloista ja asuinraken- nuspalovaa-roista, joissa alkusammutusta yritettiin	
Omaisuusvahingot kaikissa rakennuspalois-	Suhteutettuna kerrosalaan [€/m ²] 3 tai 5 vuoden

sa ja rakennuspalovaaroissa	liukuva keskiarvo
Keskimääräinen vahinko [€/palo]	Tarkastelut aineiston sallimissa rajoissa myös valvontaluokkien mukaisesti jaoteltuna
Asiakaspalautekyselyt	Seurataan valvonnan vaikuttavuutta ja laatua
Tarkastusprosentti	Ensisijaisesti valvontatoiminnan toimivuuden mittari.
Onnettomuuksien ehkäisyyn käytetyt resurssit suhteessa asukaslukuun [htv/as].	Ensisijaisesti valvontatoiminnan laadun mittari. Vertailukohtana muut alueet tai valtakunnallinen keskiarvo.

10. Suoritteiden maksullisuus

10.1. Maksullisuuden perusta

Pelastuslain 96 §:n mukaan pelastuslaitos voi periä maksun valvontasuunnitelman mukaisen palotarkastuksen tai muun valvontatoimenpiteen suorittamisesta. Perittävien maksujen suuruudesta päättää alueen pelastustoimi hyväksymässään taksassa. Alueen pelastustoimen tulee määrätä suoritteistaan perimät maksut siten, että ne vastaavat suuruudeltaan enintään suoritteen tuottamisesta alueen pelastustoimelle aiheutuneiden kokonaiskustannusten määrää.

Palotarkastuksen maksullisuus perustuu alueen pelastustoimelle sen tuottamisesta aiheutuneisiin kokonaiskuluihin. Palotarkastusmaksun suuruus lasketaan määrittämällä palotarkastukseen kuluva aika ja sen tuottamisesta aiheutuva tuntihinta.

Palotarkastuksen maksut

Maksuperusteet on valmisteltu pelastuslaitosten ja Kuntaliiton yhteistyönä. Kukin pelastuslaitos on laskenut taksan omien toteutuneiden kulujensa mukaan. Valtakunnallista yhteistä taksasuositusta ei anneta, koska suoritteiden tuottamisesta aiheutuneiden kokonaiskustannusten määrä vaihtelee pelastuslaitoksittain.

ERHE-tehtävien maksut

Erheellisten tehtävien maksuperusteet on valmisteltu pelastuslaitosten ja Kuntaliiton yhteistyönä. Kukin pelastuslaitos on laskenut taksan omien toteutuneiden kulujensa mukaan. Ohje erheellisten paloilmoitusten maksullisuudesta on laadittu ja on tämän valvontasuunnitelman liitteenä (liite E)

10.2. Palotarkastukseen kuluva aika

Valvontakohteet A1- A6

Valvontakohteisiin A1 – A6 tehdään palotarkastus Omatoimisen varautumisen auditoivan ohjeen tai arvioivan ohjeen mukaan. Tarkastukset sovitaan yksittäin ja niihin sisältyy palaveri yrityksen/laitoksen johdon tai paikan päällä turvallisuudesta vastaavien henkilöiden kanssa, jossa arvioidaan turvallisuusjohtamista kohteen riskiluvulla. Kohteeseen kuvitellaan onnettomuus tai onnettomuuksia, jonka jälkeen käydään läpi vastuuhenkilöiden toimintaa eri tilanteissa. Tällaisen yksittäisen kohteen palotarkastuksen suorittamiseen on arvioitu kuluvan keskimäärin tehokasta työaikaa 8 tuntia pitäen sisällään seuraavat työvaiheet:

- ❖ tarkastusajankohdasta sopiminen (puhelimitse tai kirjeitse)
- ❖ valvontakohteen taustatietojen selvittäminen (aiemmat palotarkastukset, muiden viranomaisten tai tahojen tekemät tarkastukset ja havainnot sekä PRONTO-tietojen tarkastaminen)
- ❖ matka-aika kohteeseen ja takaisin
- ❖ tekniseen kohteen palotarkastukseen kulunut aika
- ❖ kohteen vastuuhenkilöiden toiminta onnettomuustilanteessa
- ❖ kohteen riskiluvun arviointi ja kohteen johdon kanssa tuloksen analysointi
- ❖ pöytäkirjan tekeminen ja lähettäminen asiakkaalle
- ❖ tarkastuksen kirjaaminen tietojärjestelmään ja pöytäkirjan arkistointi
- ❖ laskutusmääräyksen tekeminen taloushallinnolle.

Edellä luetelluista työtehtävistä varsinaiseen kohteessa tapahtuvaan palotarkastukseen kuluu 2- 4 h ja muihin tehtäviin noin 4-6 h aikaa.

Muut kohteet

Muiden yksittäin tarkastettavien kohteiden palotarkastuksen suorittaminen pitää sisällään seuraavat työvaiheet:

- ❖ tarkastusajankohdasta sopiminen (puhelimitse tai kirjeitse)
- ❖ valvontakohteen taustatietojen selvittäminen (aiemmat palotarkastukset, muiden viranomaisten tai tahojen tekemät tarkastukset ja havainnot sekä PRONTO-tietojen tarkastaminen)
- ❖ matka-aika kohteeseen ja takaisin
- ❖ tekniseen kohteen palotarkastukseen kulunut aika
- ❖ kohteen turvallisuuden tilannekuvan läpikäynti keskustelemalla toimivan johdon ja vastuuhenkilöiden kanssa erityisesti toiminnan jatkumista uhkaavat asiat
- ❖ pöytäkirjan tekeminen ja lähettäminen asiakkaalle
- ❖ tarkastuksen kirjaaminen tietojärjestelmään ja pöytäkirjan arkistointi
- ❖ laskutusmääräyksen tekeminen taloushallinnolle.

Edellä luetelluista työtehtävistä varsinaiseen kohteessa tapahtuvaan palotarkastukseen kuluu noin 2 h ja muihin tehtäviin noin 4 h aikaa.

Paloturvallisuuden itsearviointi (omavalvontakohteet)

Paloturvallisuuden itsearviointi on suunniteltu tehtäväksi kahdenkymmenen vuoden välein ja on arvioitu, että kohde käynti tehtäisiin 5 % kohteista.

Osoitteiden poiminta ja lähettäminen Merlotista, vastauksien käsittely ja Merlottiin kirjaaminen.

- 0,6 h/ kohde ja 1500h= htv

Kohdekäynti

- 4h/ kohde

10.3 Taksat

Pelastuslautakunta on päättänyt (31.1.2012 / 8§) palotarkastuksesta tai muusta valvontatoimenpiteen suorittamisesta perittävistä maksuista 1.1.2013 alkaen.

Asuinrakennusten palotarkastuksesta ei peritä maksua. Pelastussuunnitelmavelvollisten taloyhtiöiden yleinen palotarkastus on maksuton ja muut tarkastukset maksullisia.

ASUINRAKENNUSTEN PALOTARKASTUKSET	Perusmaksu	Tuntiveloitus
Yleinen palotarkastus	maksuton	-
Jälkipalotarkastus - pelastussuunnitelmavelvolliset taloyhtiöt	maksuton 52,00 €	- 52,00 € / alkava tunti 1h ylittävältä ajalta
Pyydetty ylimääräinen palotarkastus - pelastussuunnitelmavelvolliset taloyhtiöt	maksuton 52,00 €	- - 52,00 € / alkava tunti 1h ylittävältä ajalta
Erityinen palotarkastus: - omakotitalot - pelastussuunnitelmavelvolliset taloyhtiöt	maksuton 52,00 €	- - 52,00 € / alkava tunti 1h ylittävältä ajalta

Muiden valvontakohteiden palotarkastukset:

Valvontakohteiden, jotka eivät ole asuinrakennuksia tai niihin paloturvallisuuden suhteen rinnastettavia kohteita, palotarkastukset ovat maksullisia. Tällaisia kohteita ovat aiemmin kerran vuodessa palotarkastetut kohteet. Palotarkastusmaksu koostuu perusosasta sekä tuntiveloituksesta. Perusmaksu sisältää 2 tuntia kohteessa tehtyä tarkastustyötä. Kaksi tuntia ylittävältä työajalta peritään tuntiveloitus, jokaiselta alkavalta tunnilta. Palotarkastuksesta laskutetaan korkeintaan 2 päivän työtunnit.

MUIDEN VALVONTAKOHTTEIDEN PALOTARKASTUKSET	Perusmaksu	Tuntiveloitus (varsinaisen tarkastuksen 2 h ylittävältä ajalta)
Yleinen palotarkastus	104,00 €	52,00 € / alkava tunti
Jälkipalotarkastus	104,00 €	52,00 € / alkava tunti
Pyydetty ylimääräinen palotarkastus	52,00 €	52,00 € / alkava tunti

Erityinen palotarkastus:	104,00 €	52,00 € / alkava tunti
Yleisötilaisuuden palotarkastus	104,00 €	52,00 € / alkava tunti

Palotarkastuksen maksuista vastaa rakennuksen omistaja tai omistajan ja haltijan keskinäisen sopimuksen (esimerkiksi vuokrasopimus) mukaan haltija. Toimintaa rakennuksessa tai muussa valvottavassa kohteessa voi kuitenkin harjoittaa rakennuksen omistajan ja haltijan ohella myös muu oikeushenkilö, toiminnanharjoittaja. Viimeksi mainitussa tilanteessa pelastuslaitos kohdistaa valvonnan toiminnanharjoittajaan ja perii tältä palotarkastuksesta aiheutuvan maksun. Tunnistetietona käytetään yhteisön tai yrityksen osalta Y-tunnusta.

10.4 Maksujen perintä

Pelastuslain 96 § 4 momentin nojalla maksut saadaan periä ilman tuomiota tai päätöstä siinä järjestyksessä kuin verojen ja maksujen täytäntöönpanosta annetussa laissa (706/2007) säädetään. Jos toimenpiteestä määrättyä maksua ei ole suoritettu eräpäivänä, saadaan viivästyneelle määrälle periä vuotuista viivästyskorkoa enintään korkolain (633/1982) 4 §:n 1 momentissa tarkoitetun korkokannan mukaan. Eräpäivä voi olla aikaisintaan kahden viikon kuluttua maksun määräytymisen perusteena olevan palvelun saamisesta. Viivästyskoron sijasta viranomaisen voi periä viiden euron suuruisen viivästysmaksun, jos viivästyskoron määrä jää tätä pienemmäksi.

Liite A. Valvontakohteiden periaatteelliset tarkastusvälit

Valvontakohteiden tarkastusvälit (taulukot A1-A6) on määrittänyt pelastuslaitosten edustajista koottu työryhmä. Määrittelyjen perustelut löytyvät valvontaohjeen 1.2, 23.6.2011 liitteistä A2 ja A3.

Taulukon harmaa palkki osoittaa suositellut minimi- ja maksimitarkastusvälit. Harmaan palkin numeroarvo kertoo suositellun keskimääräisen tarkastusvälin. (Keskimääräinen tarkastusväli saadaan, kun lasketaan kaikkien ryhmään kuuluvien kohteiden tarkastusvälien keskiarvo.)

Kohde voi kuulua useaan ryhmään, esim. varastorakennuksiin taulukossa A4 ja Seveso-kohteisiin taulukossa A6. Tällöin lähtökohtana käytetään pienemmän tarkastusvälin antavaa taulukkoa.

Toimipaikoittain pienien kohteiden riskienarviointi ja tarkastusväli

Pelastuslaitoksen on laadittava valvontasuunnitelma valvontatehtävän toteuttamisesta. Valvonnan on perustuttava riskien arviointiin, ja sen tulee olla laadukasta, säännöllistä ja tehokasta. Toteutuneita riskejä analysoimalla voidaan suunnata ennaltaehkäisevää työtä.

Tarkastusvälin muuttaminen tapauskohtaisesti

Keskimääräinen tarkastusväli on tarkoitettu keskimääräiselle kohteelle. Tarkastusväliä voidaan pidentää tai lyhentää suositellusta keskimääräisestä tarkastusvälistä tapauskohtaisesti. Mikäli kohteessa asiat ovat keskimääräistä paremmin, tarkastusväliä voidaan pidentää ja vastaavasti jos asiat ovat keskimääräistä huonommin, tarkastusväliä voidaan lyhentää. Kaikki tarkastusvälien pidentämiset on käsiteltävä erikseen riskienhallintapäällikön kanssa. Valvontatyötä tekevän henkilöstön resurssien määrä ei ole peruste valvontavälien muuttamiseksi.

Tarkastusvälin muuttamisen perusteena voivat olla mm. seuraavat seikat:

Arvioivan palotarkastuksen riskiluku

Arvioiva palotarkastustyö on aloitettu vuonna 2011. Valvontasuunnitelman mukainen työ aloitetaan keskimääräisillä tarkastusväleillä ja mahdolliset muutokset tarkastusaikaväliin tehdään hyödyntäen ensin kohteesta jo olemassa oleva osaaminen ja tieto, jota arviointityö täydentää.

Turvallisuuskulttuuri

- ❖ Havaitut puutteet palotarkastuksilla
- ❖ Korjausmääräysten toteutuminen
- ❖ Pelastussuunnitelma ja sen päivitykset
- ❖ Henkilökunnan koulutus ja harjoitukset
- ❖ Yrityksen turvallisuuteen liittyvä laatujärjestelmä ja sen jalkautuminen
- ❖ Omavalvonnan arviointi
- ❖ Asiakkaan sitoutuminen (korjausmääräysten toteutuminen)
- ❖ Omaehtoinen varautuminen yli lakisääteisen tason

- ❖ Muiden tahojen tekemät turvallisuusauditoinnit

Uhatut arvot ja poikkeukselliset riskit

- ❖ Kohteen laajuus ja geometrinen monimutkaisuus (operatiivisesti haasteelliset kohteet, monimutkainen paloturvallisuustekniikka)
- ❖ YTS-kohteet, yhteiskunnallisesti merkittävät kohteet, kunnan toiminnan kannalta kriittiset kohteet
- ❖ Teollisuuden tuotannon toimiala ja palovaarallisuusluokka
- ❖ Poikkeuksellinen henkilömäärä
- ❖ Poikkeuksellisen suuret kulttuuri- ja ympäristöarvot (esim. Haag-listan kohteet)
- ❖ Ympäristön toiminta, esim. Seveso-kohteen ympärillä sijaitsevat kohteet. Otettava huomioon myös ympäristön riskien muuttuminen.
- ❖ Poikkeuksellisessa ympäristössä sijaitsevat kohteet (esim. tärkeällä pohjavesialueella sijaitsevat vaarallisten aineiden kohteet).
- ❖ Poistumisturvallisuusselvitys ja sen havainnot, toimintaympäristön muutokset
- ❖ Poikkeuksellinen saavutettavuus, palokunnan vaste

Tapahtuneet onnettomuudet tai vastaavat

- ❖ Useita viranomaiskäyntejä, poikkeamia, onnettomuuksia, läheltä piti-tilanteita samassa kohteessa
- ❖ Toistuvat erheelliset paloilmoitukset

Liitetaulukko A1. Ympäri vuorokautisessa käytössä olevien kohteiden palotarkastusten periaatteellinen valvontaväli.

Taulukko A1 - Ympäri vuorokautisessa käytössä olevat kohteet								
Valvontakohte	Kohdetyyppi	6 kk [kpl]	12 kk [kpl]	24 kk [kpl]	36 kk [kpl]	48 kk [kpl]	60 kk [kpl]	120 kk [kpl]
Keskussairaalat, muut sairaalat	A100		12					
			5					
Terveyskeskusten vuodeosastot	A105		12					
			18		1			
Terveydenhuollon päiväkäyttöiset rakennukset	A110						60	
					4	6	14	1
Hoitolaitokset, palvelu- ja tukiasuminen	A115, A120, A125							
sprinklattu					36			
			20	11	61			2
sprinklaamaton			12					
			36	23	2		3	1
Vankilat	A130		12		36			
			2					
Lastenkodit, ammatilliset perhekodit	A130			24				
			1	13	2	3	2	2
Päiväkodit (24h)	A130			24				
				8	12	1	2	
Hotellit ja muut majoitusrakennukset	A135			24				
			3	151	9	40	6	9
Leirintäalueet	A140					48		
					1	80	3	1
Asuntolat	A145						60	
				1	3	2	21	2

A1 Ympäri vuorokautisessa käytössä olevat kohteet	6 kk [kpl]	12 kk [kpl]	24 kk [kpl]	36 kk [kpl]	48 kk [kpl]	60 kk [kpl]	120 kk [kpl]
	0	85	207	95	132	51	18

- 1) Tarkastusväli on tiheämpi, mikäli kohteessa ei ole automaattista sammutuslaitteistoa
- 2) Tarkastusväliä voidaan tarkentaa poistumisturvallisuusselvityksen päivittämisen yhteydessä (3 v. välein)
- 3) Avovankilat

- 4) Yritystoimintaa, välitysfirmat
- 5) Pienemmät kokonaisuudet, esim. valvontaa ja ohjeistusta kirjeitse?
- 6) Tähtiluokittelu ohjaa tarkastusvälejä

Liitetaulukko A2. Opetusrakennusten ja päiväkotien palotarkastusten periaatteellinen valvontaväli.

Taulukko A2 - Opetusrakennukset ja päiväkodit								
Valvontakohde	Kohdetyyppi	6 kk [kpl]	12 kk [kpl]	24 kk [kpl]	36 kk [kpl]	48 kk [kpl]	60 kk [kpl]	120 kk [kpl]
Päiväkoti	A200							
alle 25 paikkaa							60	
					3		27	4
25-100 paikkaa					36			
					48			
yli 100 paikkaa				24				
				14				
Peruskoulut ja lukiot	A205			24				
			18	84	1			
Keskiasteen oppilaitokset	A210				36			
			1	9	11			1
Korkeakoulut ja tutkimuslaitokset	A215					48		
					1	6		
Muut opetusrakennukset mm. kansanopistot yms.	A220						60	
				2			7	1
A2 Opetusrakennukset ja päiväkodit		6 kk [kpl]	12 kk [kpl]	24 kk [kpl]	36 kk [kpl]	48 kk [kpl]	60 kk [kpl]	120 kk [kpl]
		0	19	109	64	6	34	6

Liitetaulukko A3. Kokoontumis- ja liiketilojen palotarkastusten periaatteellinen valvontaväli.

Taulukko A3 - Kokoontumis- ja liikerakennukset								
Valvontakohde	Kohdetyyppi	6 kk [kpl]	12 kk [kpl]	24 kk [kpl]	36 kk [kpl]	48 kk [kpl]	60 kk [kpl]	120 kk [kpl]
Liike- ja tavaratalot, myymälähallit, kauppakeskukset	A300							
< 400 m ²							60	
						4	50	39
400- 2499 m ²						48		
					3	222		2
2 500- 9 999 m ²				24				
				47		2		
≥ 10 000 m ²			12					
			14					
Anniskeluravintolat	A305							
< 50 asiakaspaikkaa							60	
							12	16
50-500 asiakaspaikkaa					36			
				2	74	3	1	
> 500 asiakaspaikkaa				12				
			6	3				
Ruokaravintolat	A310							120
				1		2	7	37
Teatteri- ja konserttirakennukset	A315							
< 300 paikkaa							60	
							3	
≥ 300 paikkaa				24				
			2	1		1		

Kirjastot ja museot	A320						60	
				3		1	31	3
Näyttelyhallit	A320			24				
				4				
Uskonnollisten yhteisöjen rakennukset	A325						48	
						90	9	1
Muut kokoontumisrakennukset	A330						60	
		1	2	1	1	18	130	45
Lentoterminaalit ja maanalaiset liikenneasemat	A335		12					
			4					
Muut liikenteen rakennukset	A335						60	
			1		5		25	1
A3 Kokoontumis- ja liiketilat		6 kk [kpl]	12 kk [kpl]	24 kk [kpl]	36 kk [kpl]	48 kk [kpl]	60 kk [kpl]	120 kk [kpl]
		1	29	62	83	343	268	144

Liitetaulukko A4. Teollisuus- ja varstorakennusten palotarkastusten periaatteellinen valvontaväli.

Taulukko A4 - Teollisuus- ja varstorakennukset								
Valvontakohte	Kohdetyyppi	6 kk [kpl]	12 kk [kpl]	24 kk [kpl]	36 kk [kpl]	48 kk [kpl]	60 kk [kpl]	120 kk [kpl]
Energiantuotannon rakennukset;	A400							
< 100 m ²							60	
							5	2
100 - 1 000 m ²							60	
			3			2	30	
≥ 1 000 m ²				24				

				16		1		
Infrastruktuurin kannalta merkittävät	A405			24				
		10	18	1				
Teollisuushallit ja muut teollisuusrakennukset;	A410							
< 1 500m ²					36			
					27	14	68	187
1500 - 4 999 m ²				24				
				63				
≥ 5 000 m ²			12					
			27					
Teollisuus- ja pienteollisuustalot;	A415							
< 1 500m ²					36			
					15	5	23	26
≥ 1500 m ²				24				
				22			3	18
Varastorakennukset;	A420							
< 1 500 m ²							60	
							13	15
1 500 - 9 999 m ²						48		
						14		37
≥ 10 000 m ²				24				
				5				
A4 Teollisuus- ja varastorakennukset								
		6 kk [kpl]	12 kk [kpl]	24 kk [kpl]	36 kk [kpl]	48 kk [kpl]	60 kk [kpl]	120 kk [kpl]
		0	40	124	43	36	142	285

- 1) Myös muut kuin energiahuollon kannalta merkittävät kohteet, kuten kaukolämpö, vesihuolto, maakaasu, teletekniikka jne. Myös YTS-kohteet huomioita esim. Huoltovarmuuskeskuksen varmuusvarastot jne
- 2) Palovaarallisuusluokka otettava huomioon.

Liitetaulukko A5. Maatalousrakennusten palotarkastusten periaatteellinen valvontaväli.

Taulukko A5 - Maatalousrakennukset								
Valvontakohde	Kohdetyyppi	6 kk [kpl]	12 kk [kpl]	24 kk [kpl]	36 kk [kpl]	48 kk [kpl]	60 kk [kpl]	120 kk [kpl]
AVI:n ympäristöluparaja	A500			24				
			16	40			1	
Kunnan ympäristölupa	A510						60	
					1	6	146	3
Erilliset viljankuivaamot	A515						60	
							3	27
A5 Maatalousrakennukset								
		6 kk [kpl]	12 kk [kpl]	24 kk [kpl]	36 kk [kpl]	48 kk [kpl]	60 kk [kpl]	120 kk [kpl]
		0	16	40	1	6	150	30

- 1) Jos kohde ei ole osa aluehallintoviranomaisen tai kunnan ympäristölupaan liittyvää toimintaa, vaan esim. kyläyhteisön yhteinen viljankuivaamo, tarkastusvälin lähtökohta on 36 kk. Yksittäisen viljelijän käytössä olevan pienen viljankuivaamon tarkastusvälin lähtökohta on 60 kk, käyttöaste tiuhentaa tai harventaa tarkastusväliä.
- 2) Muiden maataloustuotantorakennusten (rakennusluokitus 892, 893, 899) tarkastusväli määritellään tapauskohtaisesti

			11					
Turvetuotantoalueet	A625			24	36			
			1	15	27			
Kulttuurihistoriallinen rakennus	A630	Tapauskohtainen harkinta						
				2	4	3	2	4
Muut rakennukset ja kohteet	A635	Tapauskohtainen harkinta						
		1	3	2	0	0	3	7
A6 Muut rakennukset								
		6 kk [kpl]	12 kk [kpl]	24 kk [kpl]	36 kk [kpl]	48 kk [kpl]	60 kk [kpl]	120 kk [kpl]
		1	33	37	150	4	44	199

- 1) Esim. automaattisella paloilmittimella varustetut autohallit
- 2) Trafi on määritellyt kemikaalirapihat, logistiikkakeskusten ja -maaliikenneterminaalien tarkastusväliä määriteltäessä on huomioitava ainakin toiminnan laajuus ja mahdollisten vaarallisten aineiden osuus tavaravirrasta
- 3) Kulttuurihistoriallisesti tärkeiden kohteiden määrittelyssä hyödynnetään Museoviraston vuonna 2012 laatimaa Haag-listaa valtakunnallisesti tärkeistä kohteista.
- 4) Esim. kaivokset, maanalainen rakentaminen

